LAIKAS

Nr. 106 VII M.

EL TIEMPO — SEMANARIO LITUANO — 9 DE ENERO — SAUSIO 9 DIENA 1953

NAUJI METAI BE TAIKOS

NAUJI METAI BE TAIKOS KETURIŲ PASITARIMAI BERLYNE

Nors daugelis politikų ir laikraščių komentatorių, pradėdami Naujuosius Metus paskelbė, kad jie prasideda ramesnėj dvasioj, tačiau taikos nė iš tolo nematyti. Tiek Eisenhoweris, tiek ir Kremliaus naujasis ponas Malenkovas pabrėžė, kad Rytai su Vakarais gali susitarti bet, artėjant keturių „didžiųjų" pasitarimams Berlyne, niekas netiki kad jie atneštų kokių nors didesnių pakeitimų. Pagaliau ten tarsis tiktai keturių „didžiųjų" užs. reik. ministeriai, kurie galės svarstyti pasaulinę politiką, bet negalės spręsti visų politinių problemų. Ir tos politinės problemos nėra tokios lengvos. Rusai nori jungti draugėn ne tik Europos, t. y. Vokietijos ir Austrijos, reikalus, bet ir Azijos taikos klausimą. Vakariečiams tie klausimai atrodo skirtingi, dėlto vargu ar galės dėl jų susitarti, ypač sunku tikėti, kad amerikiečiai darytų tokias dideles nuolaidas, jog komunistinę Kiniją prileistų net prie Europos politikos sprendimo. Prieš Kalėdas pasakytoji Foster Dulles kalba, kuria jis labai aiškiai nusakė amerikiečių laikyseną Indokinijos, kom. Kinijos ir Korėjos atžvilgiu, iš anksto nusako tas prielaidas, kuriomis bus remiamasi pasitarimuose. Gal kiti du vakariečiai— anglai ir prancūzai — norėtų ir daugiau nusileisti, bet jie negalės atsiskirti nuo amerikiečių. Dėlto iš anksto spėjama kad ši taip laukta Berlyno konferencija, įvyksianti sausio 25 d., atneš tiek naudos, kiek ir kitos panašios konferencijos su Maskva.

AZIJOJ VERDA KOVOS

Vietnamio komunistai, remiami kinų ir rusų komunistų, pastarosiomis dienomis vėl pradėjo smarkius puolimus. Prancūzai ir prancūziškosios Indokinijos gyventojai su tokiu pat karščiu gina savo linijas ir nori jas dar labiau pastumti į komunistų užimtas sritis. Tose kovose veikia visi moderniniai ginklai, išskyrus atomines bombas. Gal dėlto ir F. Dulles pagrasė, nes ten jau perdaug aiškiai kišasi komunistinė Kinija, kuri nori prieiti prie Indijos vandenyno. Tai sudarytų būsimam kare labai stiprias pozicijas visam komunistiniam frontui. Spėjama, kad amerikiečiai į Indokinijos frontą pasiųs didesnius moderninių ginklų kiekius ir tuo padės prancūzams vėl atlaikyti savo frontą. Kad tiesiog amerikiečiai įsikištų į kovas, dar nelaukiama, bet jų materialinė pagalba turėtų labai didelės reikšmės tolimesnei karo eigai.

EUROPA SUSIRŪPINUSI

Europoje ramybės taip pat nėra. Prancūzai tik po trylikos balsavimų pajėgė išsirinkti naują prezidentą. Tai rodo ne tik tautos susiskaldymą, bet ir grynojo patriotizmo stoką. Italai, atrodo, turės reformuoti savo ministerių kabinetą, nes krikščionys demokratai nori, kad jame dalyvautų ne jie vieni, o bent keturios partijos. Dėl Europos Gynybos Bendruomenės negali susitarti, nes vieni kitų bijo ir negali atsižadėti savo tautinių ambicijų. Laukiama, kad parlamentai tą sutartį ratifikuotų, bet tai būtų bereikšmis dalykas, jei prie jo negalėtų tvirčiau prisidėti vokiečiai ir prancūzai. Spėjama, kad gali iškilti nauja ašis — JAV-bių, Anglijos ir Vokietijos. Tai būtų prancūzams visiško susmukimo priežastis, nors amerikiečiai negali laukti, kol jie savo namuose tūpčios.

Buvo tikimasi, kad šie metai atneš didesnių naujienų taikos ar karo kryptimi, bet jie prasidėjo su tomis pačiomis nuotaikomis kaip ir pereitieji. Tai yra lyg pereitų metų antrojo pusmečio tęsinys, nes nuo tada prasidėjo derybų gadynė, kuri dar, manoma, ir šiais metais ilgai tęsis. Šiuos metus galima pavadinti nei karo, nei taikos metais, niekas nedrįsta spėlioti.

P. S.

Lietuviai vaikai klausosi Kalėdų Senelio pasakojimo...

PAVERGTŲJŲ IŠLAISVINIMAS BERMUDŲ KONFER.

VALSTYBĖS DEPARTAMENTO ATSILIPIEMAS Į TREMTINIŲ TELEGRAMĄ

1953 m. gruodžio 1 d. Centro ir Rytų Europos Komiteto pirmininkas F. Nagy bei Centro ir Rytų Europos Konferencijos generalinis sekretorius dr. J. Slavik'as, Albanijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Estijos, Jugoslavijos, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Rumunijos, Vengrijos vardu JAV, D. Britanijos ir Prancūzijos UR Ministeriams pasiunté padėką už jų pasitarimų 1953 m. liepos 14 d. patikinimą, kad „tie kurie nuoširdžiai nori taikos, turi siekti atstatyti laisvę, viltį ir žmogaus vertę", kartu prašydami, kad naujai vykstančiuose pasitarimuose (Bermudose) nebūtų išjungtas „noras matyti Rytų Europos kraštų atstatytą laisvę". Telegramoj taip pat pabrėžta, kad laisvasis pasaulis jokiu būdu negali Sovietų Sąjungai garantuoti sienų, kol nėra panaikinti Sovietų Sąjungos agresijos padariniai. Pasaulis negali sutikti su Centro ir Rytų Europos kraštų nepriklausomybės sutrypimu.

Į šią Centro ir Rytų Europos Sovietų pavergtųjų valstybių vardu intervenciją Bermudos Konferencijai, Valstybės Sekretoriaus vardu atsakė Valstybės Departamento Rytų Europos Skyriaus Direktorius Walworth Barbour gruodžio 11 d. laišku, pažymėdamas, kad Bermudų pasitarimai simbolizuoja ir patvirtina ne tik JAV, D. Britanijos ir Prancūzijos politikos tikslų vieningumą, bet ir šių kraštų pasiryžimą tęsti laisvojo pasaulio stiprinimo pastangas. Laiške kreipiamas ypatingas dėmesys į Bermudų pasitarimus baigiant išleisto komunikato pareiškimus Sovietų Sąjungos pavergtų Centro ir Rytų Europos kraštų atžvilgiu:

— Mes negalime priimti dabartinį Europos padalinimą kaip pateisinamą ir pastovų. Mes tikime, kad būtinai bus surastos taikingos priemonės, įgalinančios Rytų Europos kraštus kaip laisvas valstybes vėl savo vaidmenį vaidinti laisvoje Europoje.

Šis pakartotinas Valstybės Departamento patikinimas be abejojimo yra nauja paskata ir padrąsinimas Sovietų pavergtiesiems kraštam išsilaisvinimo kovoje. **Kor.**

VASARIO 16 GIMNAZIJA NAUJOJE VIETOJE

Kalėdų atostogų metu Vasario 16 Gimnazija nusikelia į Rennhof'ą prie Huettenfeld'o kaimo, ties Mannheim'u. Darbą ten pradeda sausio 8 d. Pašto adresas:

Litauisches Gymnasium
(16) Lampertheim (Hessen)
Huettenfeld, Schloss Rennhof
Germany.

Kaip seniau, taip ir dabar visus mielus Rėmėjus ir Aukotojus prašom pinigus Gimnazijai išlaikyti siųsti per BALFą (United Lithuanian Relief Fund of America, 105 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y.), nes taip naudingiau visam šalpos darbui ir pačiai Gimnazijai. Tačiau Gimnazija negali varžyti Rėmėjų ir Aukotojų valios, jei kas nori siųsti tiesiai Gimnazijai augščiau nurodytu adresu. Gimnazija visiems lygiai bus dėkinga. Taip pat prašau nesirūpinti, jei kas yra išsiuntę ką senuoju adresu — į Diepholz'ą, su paštu susitarta, niekas nedings, viskas bus gauta.

Labai prašome mielus Rėmėjus ir Aukotojus nukreipti savo dėmesį jau į naująją vietą.

Gimnazijos Direktorius.

SU NAUJAISIAIS METAIS

Peržengę per senųjų metų slenkstį ir pradėdami Naujuosius Metus, mes linkime vieni kitiems, kad ateinantieji metai atneštų daugiau laimės, negu jos turėjome praėjusiuose. O mes, lietuviai, dar linkime, — ir tai labai nuoširdžiai, — kad ateinančius metus sutiktumėm laisvoje Tėvynėje arba kad bent mūsų Tėvyné juos sutiktų, būdama laisva. Mes norime, kad kiekvieni metai mums būtų geri, bet ir kiekvieni metai mums stato naujus uždavinius, kuriuos turime įvykdyti.

Pereitų metų pasaulinės politikos balansas, atrodo, bent šiek tiek pasviro mūsų naudai. Jei laisvės aušra dar ir nesuspindėjo taip, kaip mes laukėme, tai bent kova už laisvę įgavo aiškesnias formas ir mes susilaukėme daugiau draugų, kurie kovoja mūsų gretose ir už mūsų reikalus. Vienas iš tokių didžiųjų laimėjimų — tai JAV kongreso atstovo Ch. Kersteno vedama byla, kuri pasauliui konkrečiai parodys, kad mes buvome prievarta užgrobti. Taip pat ir didžiųjų valstybės vyrų pareiškimai mūsų įvairių tautinių sukakčių progomis mums duoda daugiau vilčių, kad mūsų Naujųjų Metų linkėjimai greičiau išsipildys.

Tačiau, pradėdami Naujuosius Metus, turime suvesti ir savo balansą, kiek atlikome pereitais metais kovoje už laisvę ir kas dar liko padaryti šiais metais.

Pereitais metais mūsų kolonijoje pagyvėjo bendruomeninė idėja. mūsų tautiečiai labiau émėsi organizuotis ir kartu iškilo aiškesnėje plotmėje susirūpinimas lietuvybės likimu mūsų jaunojoje kartoje. Šiais metais tie klausimai turi dar pagyvėti, kad, baigiantis metams, mūsų darbų balansas būtų daug stipresnis.

Šiais metais akis tektų daugiausiai kreipti į vienybės reikalą. Negali būti, kad mūsų tautos vaikai savo jėgas eikvotų tik kovai vienų su kitais, tartum jų visas tikslas būtų tik asmeninė garbė, pinigai, geresnis gyvenimas, savo idėjinio priešo sunaikinimas. Mūsų kolonija partijų neturi, bet ji išsiskirsčiusi pažiūromis, — pagrįstomis ar nepagrįstomis, — bet daugeliu atvejų atitraukiančiomis nuo lietuvių tautos tradicijų ir neleidžiančiomis susijungti bendram darbui. Šiais metais pirmasis mūsų siekimas turi būti tas pažiūras suderinti, kad visos jėgos būtų pajungtos Tėvynės laisvės iškovojimui. Šiais metais neturi likti mūsų kolonijoje né vieno lietuvio, kuris liktų nuošaliai nuo bendrosios kovos, nuo rėmimo tų, kurie tą kovą veda, nuo lietuviško susibūrimo po lietuviška véliava lietuviškiems reikalams.

Antrasis šių metų uždavinys — tai lietuvybės reikalų pagyvinimas. Lietuvis yra ne dėlto, kad turi lietuvio dokumentus arba pats save tokiu laiko, bet kad jo dvasioje, jo sielos gelmėse atsispindi Lietuvos praeitis ir jo gyslomis teka bočių, už Lietuvą gyvybes guldžiusių, kraujas. Pirmoj vietoj tėvų pareiga, kad jų vaikai žinotų, kas jie esą, kad jie gyventų savo tėvų palikimu, kalbėtų savo tėvų kalba ir sielotųsi savo tėvų žemės likimu. Bet taip pat ir visų lietuvių pareiga visuose, gyvenimo aplinkybių nuskriaustuose bei nesižinančiuose, kas jie yra, pažadinti meilę savo kilmei ir troškimą savo kilmės kilnumą išlaikyti.

Šie du uždaviniai yra vienas su kitu sujungti ir eina neatskiriamai. Niekas negali pasiteisinti, kad trūksta laiko išpildyti savo pareigas tautai ir Tėvynei. Pavieniai esame silpni, bet susijungę, užmiršę senas sąskaitas, esame tartum nenugalima srovė, kuri verčia viską, kas pakeliui pasitaiko. Tėvynės darbą dirbti negali būti kliūtis nei priklausymas kokiai nors organizacijai, nei gyvenimas svetimame krašte, nei darbas, iš kurio kasdieninę duoną valgome. Kiekvienas turime atlikti savo pareigas pagal išgales ir atiduoti duoklę tam kraštui, kuriam esame daug skolingi.

Įžengę pro Naujųjų Metų angą, turime laisvai prisiimti ir tuos uždavinius, kuriuos jie mums pastato. Tada mūsų viltys tikrai, jei ne ateinančių metų, tai kitų metų pradžioje, išsipildys. Sujungtomis jėgomis, petys į petį vieni kitus remdami, išlaikysime savo lietuvišką charakterį bei dvasią ir, Dievui padedant, iškovosime laisvę Tėvynei ir savo broliams.

Z. Stepšys.

Okupuotoje LIETUVOJE

KUR EINA LIETUVOS AUDINIAI IR KT. GĖRYBĖS,

Tai visai aiškiai pasako „T." Nr. 233 (53. 10. 2). Joje rašoma, kad Klaipėdos „Gulbės" fabriko gaminius „gauna mūsų šalies sostinė Maskva, Leningradas, Kijevas, Odesa. Didelę siuntą audinių nuo Baltijos jūros pakraščių gavo ant Ramiojo vandenyno kranto stovinčio Nachodkos miesto gyventojai"... Tai, iš kitos pusės, tik parodo, koks skurdus gyvenimas yra Sov. Sąjungoj, jei net jau iš tiek apgrobtos Lietuvos gaminiai, nepaisant tokių milžinišų nuotolių, siunčiami prie Vladivostoko. Okup. Lietuvoje 1953 m. antrojoj pusėj „taupumo sumetimais" panaikintas paskirstymas į sritis. Faktiškai kraštas vis daugiau sovietinamas ir priderinamas prie sovietiškosios santvarkos. Į kraštą vis daugiau plūsta maskolių. Vilniaus radijo (10. 29) žiniomis, Lietuvos įžemio lobius tyrinėjo tokie „lietuviai" mokslininkai: inž. Skobikovas, Vinogradovas, Gimonšteinas ir kt., kurie surado šiek tiek mergelio, statyboms tinkamo molio etc. Štai vėl kokie „lietuviai" žvejoja Atlante Klaipėdos žvejybos laivyno vardu: kap. Gračiovas, Zolodinovas, Vasintovas, Beicovas, Jagorovas etc. Jonavos baldų fabrikas ir toliau giriasi gaminąs baldus Maskvos univermagams. Apskritai, gėrybių į Rytus siuntimas nuolat gausėja. Būdinga, jog net ir bolševikai studentai pageidauja iš LTSR Grožinės Literatūros Leidyklos vyr. redaktoriaus Tornau, kad leidykla leistų „daugiau lietuvių klasinių rinktinių raštų".

* **"Vilniaus miesto darbo žmonių deputatų tarybos 4-ji sesija"** konstatavo, jog "eilės įmonių, ūkinių bei tarybinių organizacijų vadovai nepakankamai skiria dėmesio biudžeto vykdymui, pajamų iš socialistinio ūkio didinimui. Vien tik "Tauro" alaus gamykla, neįvykdžiusi 1952 m. gamybinio plano, liko skolinga biudžetui 10,5 mil. rublių... Vilniaus miesto ir rajono vykdomieji komitetai blogai išnaudoja skiriamas léšas gyv. namų statybai ir remontams. Miesto Lenino ir Tarybų rajonuose šiemet **kapitaliniu būdu neatremontuotas nė vienas namas.** Miesto tarybiniai organai nevysto kovos prieš broką remontuojant butus". Ar bereikia geresnės atestacijos apie bolševikinę "tvarką", kokią ją duoda "Tiesa" ir "Vilniaus miesto darbo žmonių deputatų tarybos sesija"?

O VLIKo narys ir Mažosios Lietuvos Tarybos pirmininkas Erdmonas Simonaitis į Kanadą išvyks sausio pabaigoj ar vasario pradžioj. Vasario 16 d. tikisi galėsiąs minėti drauge su Kanados lietuviais. Kanadoj žada aplankyti Montrealį, Torontą ir Hamiltoną, o JAV-bėse — visus svarbiausius lietuvių centrus. Kelionėj išbus daugiau kaip 3 mėnesius.

O Tautos Fondo valdyba padėkojo visoms TF atstovybėms ir įgaliotiniams, taip pat visiems kitiems asmenims ir organizacijoms, o per juos — ir visiems aukotojams už jų nuoširdžias pastangas renkant léšas 1953 metais. Drauge pareikštas tikėjimas, kad ir ateinančiais metais jie savo pasišventimu ir energija léšų rinkimą dar paspartins, idant tuo būdu įgalintų sėkmingiau tęsti sunkią kovą dėl greitesnio Lietuvos išlaisvinimo.

O LRK buvusio Šveicarijoje įgaliotinio inž. J. Stankaus išsirūpinta stipendija pirmąjį semestrą suskubo pasinaudoti tik stud. V. Augustaitytė, kuri jau studijuoja Ženevoje spec. vertėjų institute. Antroji stipendija bus paskirta kitą semestrą.

Dél Argentinos lietuvių Prekybininkų ir Pramonininkų Sąjungos

Sąjungos atsiradimas ir pirmieji atsargūs žingsniai susilauké Argentinos lietuvių tarpe įvairių atsiliepimų. Taip pat radosi ir kiek neaiškumų, kuriuos pravartu pašalinti.

Prekybininkai ir pramonininkai sudaro gana gausų Argentinos lietuvių visuomenės sluogsnį. Nežiūrint į tai, iki šiol labai nedidelé jų dalis priklausé vienai ar kitai lietuviškai draugijai, dar mažiau veikliai dalyvavo organizaciniame gyvenime. Pramonininkų ir Prekybininkų susibūrimas savoj sąjungoj niekam nepakenkia ir niekam neatneša nuostolių. Priešingai, iš platesnio visuomeninio ir lietuviško taško žiūrint, šis naujas sambūris yra tikrai sveikintinas, kadangi prisideda prie veikiančių draugijų jau senai vedamo lietuvybės palaikymo darbo ir siekimo svarbių ir naudingų visuomeninių tikslų.

Iš kitos pusės, vargiai ar kas galétų užginčyti, kad piniginiai ir medžiaginiai mūsų pramonininkai ir prekybininkai yra stipriausia, atsakomingiausia ir rimčiausia mūsų visuomenės dalis. Ne kas kitas, bet jie, tinkamai susiorganizavę ir susitarę, galétų duoti pradžią eilei gražių sumanymų, kurie kol kas sumanymais tebepasilieka del šio meto mūsų organizuotos visuomenės negausumo ir iš to išplaukiančio medžiaginio nepajégumo.

Nors pono J. Čikšto mintis steigti pavyzdingą lietuvišką klubą užmiestyje ir tam tikslui skiriama stambi auka ir buvo vienas iš akstinų Sąjungos pradžiai, būtų klaidinga rišti Sąjungą išimtinai su minéto klubo tikslu. Dabartiniu metu Sąjungos svarbiausias uždavinys yra pritraukti kuo didesnį narių ir prijaučiančių skaičių, susitvarkyti pagal šalies įstatymus, paruošti įstatus, sutvirtéti ir tapti tikrai gausiu, svariu ir nusistovėjusiu sambūriu. To pasiekus, nesunku bus imtis vykdymo eilės gražių sumanymų. Neišpildžius šių sąlygų, yra peranksti mastyti apie klubus, kooperatyvus ar kitas įstaigas.

Vadovaujantis šiais désniais, Sąjungos Laikinoji Valdyba ir kviečia prisidéti prie Sąjungos visus pramonininkus ir prekybininkus, asmenis, turinčius ryšių su prekybos ir gamybos sritim, tautiečius, kurie įvertina ir tiki sąjūdžio svarba ir reikšme. Susijungus, bus galima išsiaiškinti, išryškinti daugumos nuomones ir pažiūras dél vieno ar kito sumanymo, minties ar pasiūlymo.

Sąjungos Laikinoji Valdyba nebando užbégti laikui už akių, įvykdyti stebuklus ar veikti visų pramonininkų, prekybininkų ir jų draugų vardu be jų atsiklausimo ir žinios. Laikinoji Valdyba mielai išklausys visų nuomonés, išaiškins klausimus ar abejones ir eis prie kuo nuoširdesnio ir glaudesnio bendradarbiavimo su nariais ir prijaučiančiais. Iš kitos pusés, L. V. taip pat laukia, kad pritariantieji neapsiribotų vien pritarimu ar nuomone, bet prisidétų pagal išgales prie kuo greitesnio Sąjungos išvystymo, sustiprinimo ir išplétimo.

Leonardas Sruoga

VOKIETIJOS LIETUVIAI KREIPIASI

TAUTIEČIAI!

Vasario 16 Gimnazijos namai jau atremontuoti ir įrengti. Netrukus Gimnazija pradés ten darbą. Keturis metus nuo Gimnazijos įsteigimo mus slégé nežinia, ką lemia jai rytojus, nes vien nuo svetimųjų malonés priklausé jos pastogé. Dabar lietuviai patys bus tikri jos šeimininkai. Keturis metus vaikai praleido skurdžiuose Diepholzo stovyklos mūruose. Dabar jų ten laukia nelyginamai geresnés sąlygos.

Iki š. m. lapkričio mén. antros pusés namams išpirkti ir įrengti PLB Vokietijos Krašto Valdyba gavo 67.417,— DM iš Lietuvių Bendruomenés Šveicarijoje, kur buvusio jos pirmininko J. Stankaus pastangomis buvo pravestas tam reikalui vajus tarp Šveicarų, 25.000,— DM iš šveicarų organizacijų ir mūsų tautiečių aukų, iš JAV 1.282,— DM, Vokietijoje — 8.345,— DM ir iš kitų kraštų — 461,— DM. Viso 102.505,— DM. Ton sumon neįskaitytos aukos, kurios įmokétos BALF'ui, bet čia dar negautos. Iš surinktų pinigų apmokéti remonto darbai, nupirkta naujo inventoriaus ir dalis įmokéta už namus.

Valdybai dabar lieka sumokéti už namus 150.000,— DM, iš kurių 45.000,— DM įmokétini iki 1954 m. sausio mén. 15 d. Kad galétų tuos likusius savo įsipareigojimus teséti, Valdyba prašo skubios mūsų tautiečių paramos.

Perkant Gimnazijai namus, mūsų vienintelis kapitalas buvo tikéjimas, kad Vasario 16 Gimnazija, kaip simbolis iš ašarų, kraujo ir griuvésių kylančios Lietuvos, visiems lietuviams yra brangi ir kad tai, kas daroma jos labui, visada ras mūsų tautiečių tarpe pritarimo. Kad mūsų tikéjimas nebuvo tuščias, tie, kurie pirmieji savo aukomis tą žygį parémé, jau tai įrodé, PLB Vokietijos Krašto Valdyba jiems nuoširdžiai dékoja. Dar didesnés padékos yra nusipelnę tie mūsų bičiuliai, kurie tam reikalui pašventé ne tik dalį savo uždarbio, bet ir nuo sunkaus darbo atliekamas valandas, rinkdami aukas ar žodžiu ir plunksna tą reikalą garsindami.

O tikslas tikrai yra ir aukų ir pasišventimo vertas. Mes ryžomés užpirkti Vasario 16 Gimnazijai namus tik būdami giliai įsitikinę to žygio reikalingumu ir tikslingumu, gerai žinodami, kad nuo jo pasisekimo ar nepasisekimo priklauso Gimnazijos ateitis. Kad tikslas būtų pasiektas, pirmoje eilėje mes patys darome visa, kas mūsų jégomis įveikiama, ir darome taip, kaip Vokietijos sąlygomis yra įmanoma ir realu. Ne vietoje yra visos abejonés ir nepagrįsti, nenuoširdūs yra priekaištai, kurių tenka patirti. Deja, vienintelis kelias jų išvengti buvo nieko nedaryti. Mes pasirinkome kitą kelią, jis yra sunkus, bet veda į tikslą. Ačiū pirmųjų aukotojų ir talkininkų paramai, darbas jau įpusétas. Kviečiame ir kitus tautiečius pasekti jų gražiu pavyzdžiu, kad galétumém sékmingai jį užbaigti.

Krašto Valdyba prašo tautiečius, kol nebus kitų nurodymų, aukas siųsti čekiais betarpiai Krašto Valdybos adresu:

Litauisches Zentralkomitee,
Hegelstr. 6,
Hannover — Kleefeld,
Germany.

P. L. B.
Vokietijos Krašto Valdyba.

ČIURLIONIO PIANO KŪRINIŲ PLOKŠTELĖ

Amerikos Lietuvių Bendruomenés Clevelando apylinkés rūpesčiu išleidžiama M. K. Čiurlionio žymesniųjų piano kūrinių plokštelé. Plokšteléje yra Andriaus Kuprevičiaus įskambinti šie M. K. Čiurlionio kūriniai: Muzikos bruožai, Trys preliudai, Nokturnas ir lietuvių liaudies dainos "Békit broliai" variacijos.

Plokštelés kaina su pašto išlaidomis Š. Amerikoje ir Kanadoje — 5 dol.

Išleisdama šią plokštelę ALB Clevelando apylinké nori prisidéti prie lietuviškos kultūros ugdymo ir jos garsinimo, nes M. K. Čiurlionio kūryboje atsispindi lietuvių tautos dvasia, išaugusi ir giliai susijusi su mūsų gimtuoju kraštu. Todél įmonés, organizacijos ir pavieniai asmenys prašomi padéti šią plokštelę platinti arba ją įsigyti.

Visos informacijos platintojams suteikiamos šiuo adresu: Lithuanian - American Community of USA — Cleveland branch Mr. J. Nasvytis, 771 East 91 st. Cleveland 8, Ohio, USA.

THOREZAS GYVENA KAIP MILIJONIERIUS

Kai balandžio ménesyje iš Maskvos grįžo maurice Thorezas, prancūzų komunistų šefas, jo draugai pasijuto, tartum būtų prie lavono prisilietę: rankos šaltos, judésiai negyvi. Žmogus buvo aiškiai nesveikas. Apie pustrečių metų jis gydési geriausiose Sovietų klinikose bei kurortuose ir nepasigydé. Išvyko ten 1950 metų lapkrityje, širdies smūgiui ištikus, o grįžo tik po Stalino mirties. Grįžo, gal būt, namo mirti. Bet kol dar gyvena, negali būti į pašalį numestas nei ligotas minioms rodomas. Jis reikalingas kaip vadas, tai dél to jo nededa dar į karstą; ir jis turi traukti, tai dél to nerodo jo negalios. Jį apsupo paslaptimi, izoliavo kaip tą, kuris „už visus budi ir laukia savo valandos"... Laukia minias vesti į „galutiną kovą", kaip skelbia internacionalo giesmé.

Ilgai niekas nežinojo, kur prancūzų komunistų vyresnyjį Thorezą nukišo. Nei dabar daug kas nežino. Jei kokie gandai pasklysta, jie paneigiami. Tačiau Prancūzija vis délto ne Sovietų Rusija. Paslapties nuo smalsuolių neuždengsi. Dar sunkiau jas išsaugoti nuo savųjų, o ypačiai buvusių savųjų, kurie ir toliau slaptai palaiko ryšius su kompartija, žino, kaip reikia prieiti. Taip prie Thorezo paslapties prisikasé ir buvęs kitada jo draugas Laurentijus Casanova. Jis dabar komunistų eiles yra apleidęs, bet jų tarpe turi savų žmonių. Iš jų yra tokias smulkmenas patyręs.

Thorezas yra užkištas vienuose namuose netoli Paryžiaus, Bazainville. Įrengta sodyba labai prabangiškai, kad tas „kalinys" galétų bent kiek pasidžiaugti „žemišku rojum", svajotu ir dar nepasiektu. Už tat jį pasiekia visos galimos žemés gérybés, apie kurias proletaras negalétų ir pagalvoti: ištaigingai įrengti kambariai, visokiausi patogumai, labai brangūs baldai, kilimai, porcelano ir kristalo indai, geriausi valgiai, tarnai ir saugai kiekvienam žingsnyje. Taigi, komunistiné smetonélé, tie raudonieji buržujai, tik kitiems kalba apie skurdą, o patys laižosi kaip katinai apie prabangą.

Lietuviai šachmatininkai prieš estus. Iš kairės į dešinę žaidžia: Kaz. Ramašauskas prieš estą Albert Raadik, Ant. Repečka prieš Aleksander Weldemaa ir J. Nastopka prieš Uno Rosmet. (Šventés apraš. 8 psl.)

Tačiau ir saugojasi nereikalingų akių. Thorezo kambariuose visur įtaisytos tokios „akys ir ausys" — tam tikri aparatai, kurie pagauna ir balsai ir žmonés ten neturi maišytis. Nelengva jau patekti iš lauko. Thorezas savo sodybą taip pat turi už "geležinés sienos" — vielų tvoros, iš kurios kyšo aukšta radijo antena. Tai ryšys su pasauliu, kurį jis temato iš savo namų langų; platų vaizdą pievų ir laukų. Kitokius vaizdus jam parodo kino teatras, įrengtas viloje. Jame yra vietos 20 gerų ir patikimų „draugų" ir jo tarnams — ginkluotiems iki dantų.

Tarnai betko neįleidžia į vilą. Nekliudomi praeina tik komunistinis dailininkas Picasso ir rašytojas Aragon. Aplanko tą komunistinį „pašą" dar ir draugés: madame Jeannette, kuri partijos veikloje reiškiasi Vermeersch vardu, ir iš Rusijos atvykusi gydytoja Valerija Davidova. Bet tai néra Thorezo šeimininkės. Jis turi viréją, kuris gamina kepsnius, bet paduoda juos per sienos langą. Jam nevalia į kitus apartamentus įeiti.,

Kam to viso reikia ir kiek tai kainuoja? — gal kas paklaus. Liežuviai aplinkui kalba, kad visas tas Thorezo „žemiškas rojus" į metus turi suryti apie 30 milijonų frankų (apie 86 tūkstančiai dol.). Tuos pinigus, sako, sudeda paslaptingi lankytojai... iš Amerikos. Vadinasi, irgi milijonieriai, nes komunistinį milijonierių lanko. Juk pernai laikraščiai rašé, kaip JAV komunistus teisiant, ten ir milijonieriai buvo įmaišyti. kad juos finansuoja. Ką gi, yra tam tikros giminystés: ir didieji kapitalistai ir didieji komunistai pralobsta kitų sąskaiton.

Lobiu aptekęs Thorezas minioms skelbiamas kaip idealus komunistų vadas, kaip proletarų gynéjas, kaip partijos viršūné, į kurią visi turi linkti. O kad nepaaiškétų kaip jis gyvena ir kaip laikosi vos ant vienos kojos — jis uždengtas paslaptimi. (Drb.).

KAM NAUDINGI KAULAI

Kaulai yra reikalinga medžiaga — ir ne vien tik šuneliui pagraužti... Kauluose yra riebalų, yra ir baltimų, iš kurių gaminami želatina ir klijai; kaulų kalkés ir fosforas reikalingas trašoms.

Ligi šiol iš kaulų riebalus ištraukdavo įkaitintais benzinos garais. Dabar atrastas naujas būdas — šaltu vandeniu! Sutrupinti kaulai apipilami didžiuliuose kubiluose šaltu vandeniu ir paleidžiamas labai augšto dažnumo bangų virpéjimas — smūgiai. Stiprios virpéjimų srovés smūgiai krinta 4000 metrų į min. greičiu, sudaužo kaulų riebalų ląstelių sieneles ir įškiria iš jų riebalus. Né sekundés netrunka, ir kaulų riebalai plaukia vandenyje. Kaulų liekanos tada atrodo kaip išspausta kempiné. Po 8 minučių nuo darbo pradžios galima iš kaulų liekanų baltimų gaminti klijus. Šį naują anglų išradimą jau perémé amerikiečiai. Naujas būdas yra vienas stambiausių atradimų riebalų gamybos srityje. Pritaikius panašią eigą, galima lengvai riebalus išspausti iš silkių, žuvų kepenų, taip pat iš kokoso riešutų.

Dabartiniu būdu gauti žuvų taukai turtingesni vitaminais, negu anksčiau gautieji.

Kaulų riebalai plačiai vartojami: jie suskirstomi į gliceriną ir riebalų rūgštis. Iš pastarųjų gaminamas muilas, stearinas ir oleinas. Oleinas su kitomis medžiagomis reikalingas audimų gamyboje. Iš stearino gautąja smala izoliuojami kabeliai ir impregnuojama įvairios medžiagos. Iš kojų kaulų išgaunamas labai geras vad. nagų aliejus, vartojamas tiksliems laikrodžiams ir mechaniškiems instrumentams tepti. Taip pat geriausią odos rūšį tepa irgi nagų aliejumi.

Kaip matome, kaulai labai reikšmingi pramonéje ir gyvenime.

TAIP BANDOMAS ATOMINIS LAIVAS

JAV-bése yra neseniai pastatytas nepaprastas pastatas. Tai 75 m aukščio plieno kubilas, pripiltas 200 milijonų litrų jūrų vandens. Šitame kubile įleista Amerikos valstybės paslaptis — pirmasis atominis laivas „Nautilus", kuriam nereikalingi dyzelio motorai, né šviežias oras. Jis gali būti po vandeniu, kiek patinka, ir gali panerti taip greitai, kaip naikintuvas. Greičiau negu patys statytojai mané buvo pastatytas pirmasis atominis motoras. Išbandyti reikia jūros vandeny. Bet jeigu bent kiek motoro švino šarvai sutriktų, visa laivo apylinké būtų žudančių radioaktyvių spindulių užkrésta ir pavojinga. Todél statytojai nutaré pastatyti dirbtinį vandenyną — milžiniška plieno kubilą, pripildytą vandens. Į plieno kubilą ilgos kolonos tempé 200 milijonų jūros vandens. Tada atsidaré specialūs šliužai, ir toli valdančios rankenos paleido plaukti pirmąjį pasaulio atominį povandeninį laivą „Nautilus". Užsilindę už plieno šarvų specialistai dieną ir naktį stebi mirties energijos pakrautą plaukiojančią mašiną, kuri trupučio uranijaus kiekio varoma galés ménesius plaukioti po vandeniu nesustodamas.

KIETAS MIEGAS

Miami, Fla., James J. Weinberger sumané kiek prisnūsti. Kai jis užmigo, jo bute įvyko ekspliozija. Kaimynai pašauké gaisrininkus, o po to pradéjo belstis į Weinbergero butos duris. Niekas neatsiliepé. Atvyko gaisrininkai. Bet tai neišbudino Weinbergero. Neišbudo jis né tada, kai gaisrininkai duris išlaužé.

Viduje jau pasirodé liepsna. Bet, pasak vieno gaisrininko, Weinberger knarké sau, lyg nieko nebūtų atsitikę.

Gaisras buvo užgesintas, o Weinberger paliktas ramybéje miegoti. Tik véliau, kai išsimiegojo ir patyré, kas įvyko, jis, nusistebėjęs, pareiškė:

„O aš visą laiką manydavau, kad lengvai esu išbudinamas".

LĖKTUVAI PAKILS NUO VANDENS

Prof. Dornoje pranašauja gražią ateitį vandens léktuvams. Keturmotoriams léktuvams užviešpatavus oro erdvę, atrodé, kad vandens léktuvai liks pamiršti. Tačiau pastaruoju laiku plačiai pradéta statyti vandens léktuvus.

Šiandieninių léktuvų svoris ir greitis diena iš dienos kyla. Todél pakilimo takai turi būti statomi kaskart vis ilgesni ir stipresni. Aerodromai kainuoja neįsivaizduojamas sumas. Čia ir peršasi mintis panaudoti naturalius pakilimo ir nusileidimo takus — vandens paviršių. Tai pradéjo anglai, pastatydami greičiausią laivo išvaizdos léktuvą. Panašūs bandymai daromi ir JAV-bése. Pasirodo, kad sprausminiai léktuvai gali puikiai pasinaudoti vandens aerodromais. Nar viena savybé iškelia aerodromų panaudojimą, būtent pajūrį ar ežerų turinčios valstybés gali nejuntamai greitai sutraukti stiprius oro puolamuosius dalinius be didelių pasiruošimų statant aerodromus.

STOCKHOLME VISADA PAMAŽU

Švedų visuomené neseniai buvo sujaudinta, kai prie jos krantų pasirodé nežinomos kilmés povandeninis laivas. Nuo jo pasirodymo praéjo penkios valandos, kol buvo paskelbtas aliarmas.

Švyturio sargas povandeninį laivą pamaté dar prieš vienuoliktą. Apie 11,35 val. jis pradingo iš jo akiračio. Kitas, jį pakeitęs sargas, pagalvojo, kad apie tai reikia pranešti pirmajai laivų stočiai. Ir jis paskambino 12,30 val. telefonu. Pirmą valandą stotis aliarmą perdavé aukštesniems valdininkams. Pirmiausia buvo manyta iš Stockholmo pasiųsti minų dedamąjį laivą. 3 val. buvo išsiųstas multinés laivas, kuris šiaip taip atvyko 4 val., bet tuo metu povandeninio laivo jau nebuvo. Kada aliarmuojančios žinios éjo tarnybos keliu, visai buvo pamiršti léktuvai.

KAS NUGALĖJO NAPOLEONĄ

Australų medicinos žurnalas tvirtina, kad ne rusų žiauri žiema kalta dél Napoleono armijos žlugimo, bet konjakas, kuri kariai drauge vežési. Alkoholis odą pripildo susimaišęs su krauju ir gaunasi malonus šilimos jausmas. Bet iš tikrųjų kūno temperatūra krinta. Tuo būdu gaunasi šilimos įtampa, kuri žmogų priveda prie sušalimo. Jei Napoleonas konjako bačkas būtų palikęs namuose, išvedžioja minétas medicinos žurnalas, tai jis iš Maskvos būtų grįžęs, kaip nugalétojas, o ne kaip pabégėlis.

ZIN. IVINSKIS

„REDDE QUOD DEBES“

PROF. JUOZĄ BRAZAITĮ SU PUSŠIMČIU AMŽIAUS PASITINKANT

(Tęsinys iš pr. nr.).

3. PAŠAUKTAS PEDAGOGAS — PRIEAUGLIAUS UGDYTOJAS

Nuėjęs mokyklon Brazaitis pamaté gerų literatūros mokslo vadovėlių trūkumą. Jis pats tą spragą stipriai užpildé. 1930 m. išėjo jo: "Literatūros teorija", "Poetika". Šios knygos, kaip ir kitos véliau, kritikos buvo palankiai priimtos Apie Poetiką A. Vaičiulaitis rašé, jog „autoriaus parodyta daug pedagoginio, stilistinio sugebėjimo, vikrios orientacijos literatūros faktuose“ (žid. 12, p. 390). Drauge su Dr. J. Grinium Brazaitis išleido visų pamégtą visuotinés literatūros istoriją (I dalis. 1931, 1939, tremtyje 1946; II dalis: 1933, 1939 (su J. Grinium ir Vaičiulaičiu), tremtyje 1946).

Kartu su A. Skrupskeliene ir A. Vaičiulaičiu Brazaitis paruošé dvi dalis „Naujųjų skaitymų“ (I-1936, II-1937). Tai buvo literatūros chrestomatija su autorių biografijomis ir portretéliais.

Savo visa siela Brazaitis buvo ir liko auklétojas plačia prasme. Kaip jis gilinosi į rašytojų dvasią, pereidamas per jų kūrinius, net iškeldamas tai, ką rašytojai tik pasąmonėje turėjo, taip jis prieina prie jaunos sielos, ir jam ne tiek rūp mokyti, žiniomis pakrauti, bet tą sielą formuoti. Kaip šitos rūšies auklétojas jis reiškési ir daliai mūsų jaunųjų rašytojų kartos. Šituo atžvilgiu tarp Brazaičio ir Jakšto būta skirtumo. Jeigu kas nesiderino su paskutiniojo estetiniu skoniu, pasauléžiūriniais nusistatymais, tai jis savo garsiose recenzijose nupliekdavo, išbardavo, net visai pasmerkdavo jauną rašytoją. Tumas vis ieškodavo „deimančiukų“. O Brazaitis savo literatūros kritikos studijose, literatūrinése analizése ir gausiose recenzijose, dažniausiai apsireikšdavo kaip švelnus jauno rašytojo pamokytojas, turėdamas prieš akis ir patį žmogų ir jo kūrybą. Tuo būdu jis puoselédavo pradedančio sugebėjimus, nurodydavo kryptį ir jį ugdydavo, bet nesmerkdavo. Iškelti, kas yra povityvaus ir paskatinti, nurodant kelią, buvo Brazaičio šūkis. Tai daré jis raštu, tai atlikdavo dažnai ir gyvu žodžiu, ne vieną jau sékmingai pradėjusį reikštis jauną rašytoją teisingai nukreipdamas, jo rašinį, poeziją pataisydamas. Kaikurie tokių pradedančiųjų viešai ištisomis valandomis prasédédavo pas Brazaitį, žinoma, su savo rašiniais, kuriuos Brazaitis taisydavo. Ne vienas dar ir šiandien Amerikoje prisimins Brazaičio šposais vadinamą "vaikų darželį", kur nuolat rinkdavosi ir šiaip un-to jauni déstytojai, žurnalistai, visuomenininkai. Ten nevengdavo užeiti ir tokis buvęs „Liet. Aido“ red. Valentinas Gustainis, ar kokis kitas kultūrininkas, nors ir stovįs Brazaičiui idéjiškai toliau. Ar buvo apskritai tokia diena kada nors, kada Brazaičio jaukioje pastogėje neatsirastų popietinių ir vakarinių svečių, kuriems jis ne vieną elektrinį kavos puodą išvaišindavo. Užtad šeimininkas atidirbdavo vėlybomis nakties valandomis.

Kaip žymus pedagogas Brazaitis iškilo mergaičių „Aušros“ gimnazijoje pas direktorių K. Jokantą. Šis lietuvių kalbos ir literatūros vyresnių klasių mokytoją labai brangino. Susižavėjo jis juo anais laikais, kai Brazaitis, dar studentaudamas, iš savo žurnalistinés plunksnos sau pelnési egzistenciją pas K. Jokantą, dienraščio "Lietuvos" vyr. redaktorių. Brazaitis Jokantui atliko dar vieną patarnavimą. Šio lotynų-lietuvių kalbos didžiojo žodyno (1096 psl.) įvade yra pasakyta (1936), jog Brazaitis taisé kiekvieno lanko korektūrą ir išlygino lietuvių kalbą ir rašybą.

„Aušroje“ B-tis pradėjo 1927-jų rudenį. Su vienerių metų pertrauka (studijos Bonnoje pas O. Walzelį, H. Naumaną, H. Lützelerį) jis išbuvo ten 16-ką metų, t. y. iki didžiųjų tautos nelaimių. Jokie kiti visuomeniniai ir mokslinai darbai niekada neat'trauké B-čio nuo tos jo pamégtos pareigos. Jaunimą B-is mylėjo, o šis jį dar labiau. Apie B-tį mokytoją šiandien paliūdyja ir šilčiausiais žodžiais atsiliepia jo mokinės, kur jos bebūtų nutekėjusios, ar gyvenimo išblokštos. Ir mokykloje pas B-tį labiau pirmavo ne didaktinis materializmas, bet labiau pats medžiagos perteikimas, formalinis momentas. Jis nesistengdavo perkrauti medžiaga. Ne viena B-čio mokiné gal net negalétų įsakmiai pasakyti, kodél jos tą pedagogą visa širdimi buvo pamégusios. Čia vél, žinoma, pirmiausiai reiškési tas pats B-tis, kaip švelni ir jautri asmenybé.

Teol-Filos. fak-tas į savo buvusį studentą atkreipé démesį. Pradėjęs nuo neetatinio lektoriaus, kai tas fak-tas (anuo metu „apgulta tvirtové“...) nieko geresnio negaléjo pasiūlyti, iškopé B-tis un-te į ekstraordinarinius profesorius. Studentų jis buvo ne mažiau mylimas kaip "Aušros" gimnazisčių. Paskaitose iš sausų ir inventoriškų (ypač senosios lietuvių literatūros) faktų jis padarydavo gyvus daiktus. Su kokiu pamégimu, pvz., klausési studentai apie jo paties pamégtą Donelaitį, įstatytą į to laiko dvasią, labai švelniai suprastą iš jo "Metų". Apie jį B-tis taip pat buvo susirinkęs medžiagos (net Karaliaučinés) ir ruošési duoti atskirą studiją. Buvo aplankęs ir jo Tolkiemį.

Kai š. m. rugsėjo 8 d. tautos šventés proga turéjau progos Münchene stebéti, kaip per savo 15-kos minučių labai šiltą žodį B-tis tuoj rado duris į klausytojus ir jų širdis, dar kartą sau stačiau klausimą, kodél taip atsitinka? Kur priežastis? Kai B-tis viešai kalba klasėj, un-te, ar susirinkime, jis **lieja savo sielą**. Jis šneka ramiai, nesvaido barokiškų frazių, negaudo įmantrių žodžių ir skambių šūkių jis nevartoja. Savo išgyventu širdies žodžiu tačiau jis pagauna, jis suvirpina kitų sielas, ir tuoj gimsta kontaktas tarp jo ir klausytojų. Štai kodél visada visi mylėjo B-tį kaip paskaitininką, net improvizuojantį kalbėtoją. Štai žiūrėk B-tis tau ką nors originalaus suras, tuoj praves įdomių paralelių, padarys palyginimų. Pav., Münchene, kai tuo metu kaip tik lankési Kerstenas, B-tis tuoj vaizdingai pravedé désnį, jog pačiu tamsiausiu lietuvių tautai momentu ateina ir iš svetimųjų gelbétojas. 19-tojo š. galo Sauerveinas ir Kerstenas buvo palyginti, padaryta sintetinių išvadų. O sintetinés išvados tai B-čio "silpnybé".

Rašo jis apie Dobilą (žid. 20, 1954), bet užbaigia jo Bajoriūną lygindamas su Putino Vasarium; kalba jis apie lietuvių tautos paskyrimą Jakšto supratimu (žid. 27, 1938), bet gale vél lygina šituo atžvilgiu Jakšto mintis su Šalkauskio, Smetonos, Pakšto, ir prieina B-tis išvados, kad paskutinieji neužtenkamai pagavo visą tautą, nes „vienas tik įtikino, antras tik patrauké, trečias tik sujudino. Jie virstų tautai gyvuoju siekimu ir realiais darbais, jeigu visų tų trijų idealų ir jų skelbėjų pastangos būtų harmoningai konsoliduotos". (t. p. 302 p.).

Kokis galėtų būti, rodos, panašumas tarp Jakšto ir Vaižganto, dviejų skirtingų polių? O B-tis juos abu žavingai derina vienoje paskaitoje (Suv. Darbai III, 1939), be kitko gyvai charakterizuodamas Vaižgantą šio tipišku pasikalbėjimu su A. Venclova, paskutiniojo paskelbtu „Kultūroje" (1933, p. 296).

B-čiui nepakako vieno pedagoginio-universitetinio darbo. Jo visam gyvenimui yra charakteringa — surasti patį **svarbiausią tautos reikalą** ir jam atsiduoti, arba leistis būti įtrauktam. B-tis dirbo visokių darbų, dar stiliumi mūsų prieškarinių veikėjų. Kiekvieno naujo darbo, kurio B-tis émési, émési jis sékmingai, nelikdamas pusiaukeléje, atiduodamas visą save. Taip buvo su jo publicistika, o dar labiau su jo politine veikla. Šių trumpų skilčių rémai nebeleidžia atskirai užsiminti B-čio visuomeninés veiklos, jo darbo at-kų organizacijoje, jo reiškimosi profesinése sąjungose (rašytojų, žurnalistų, mokytojų katalikų, mokytojų lituanistų etc.) Norėtume tačiau sustoti ties B-čiu publicistu.

4. SU NEPAILSTANČIA PUBLICISTO PLUNKSNA

Ano meto visuomeniniam abuojume, kai cenzūrų troškinamas „Rytas" nebeteko né skaitytojų ir turéjo žlugti, B-čio per pačias Joninės 1936 m. bute buvo suorganizuotas naujas dienraštis "XX Amžius". Aštuonių at-kų sendraugių redakciniame kolektyve B-tis buvo siela, sumanytojas visokių originalių minčių, aktualių straipsnių -straipsnelių rašytojas. Kiek daug jis tada prirašė! Lietuvoje kaikurie rašytojai, net valstybinio gyvenimo žmonės, brangindami savo spaudoje išmėtytus rašinius, buvo émę juos leisti, kap savo raštų rinkinius, ir, be abejo, džiaugdavosi, matydami knygų lentynose savo plunksnos „tomus"... Jokis bibliografas tačiau niekada nebeišaiškins, kiek per su viršum 30 metų yra prirašęs B-tis, pradedant nuo „Laisvės", „Ryto", „Dienos", „Lietuvos Aido", „Ateities", „Ateities Spindulių", „Nauj. Vaidilutės" ir ypač "XX Amžiaus", ir užbaigiant tremtyje „Mažuoju Židiniu", „Į Laisvę", ar Brooklyno „Darbininku"... Jeigu visa tai būtų sudéta krūvon, kiek tomų turėtų susidaryti? Kiek daug žodžių būtų „parašyta"! Kiek visokių minčių, sugestijų ir idėjų iškelta!

Atskirai keletas žodelių dėl „XX Amžiaus". Štai šalia paties vyr. redaktoriaus, imponuojančio žurnalisto Dr. Ig. Skrupskelio (nuo 1937 m.) vis po kelis kartus savaitėj — ir dažniausiai paskutiniame puslapyje trumpu vedamuoju, su aktualiais straipsniais, savo lakia publicistine plunksna pasirodydavo Servus. Ilgai pasiseké slapyvardę užmaskuoti. Žmonés sekdavo jo aktualius reikalus ir visuomeninius rūpesčius pagaunančius straipsnius, diskutuodavo pas Konradą (opozicijos kaviné!), spéliodavo autorių. Daug kas ir šiandien nežino, kad publicistas Servus buvo prof. J. Brazaitis, t. y. tas pats, kuris dienraštyje „Lietuvoje" ir kitoje spaudoje, kaip žinomas literatūros kritikas pasirašinėdavo V. Kietis ar V. K., duodamas dail. literatūros recenzijas. Kai paisrodé I t. „Altorių šešėlių" V. Kietis pirmasis „L. Aide" davé recenziją, išryškindamas, jog, jeigu Vasaris nebūtų išėjęs į kunigus, gal jis iš viso nebūtų pajutęs vidinės dramos ir noro raštu pasireikšti...

Tas pats Servus, kuriuo pradėjome, rašé ir „Redde...". Jeigu jis reikalavo atiduoti tautai, ką esame skolingi, tai ne kartą išnaktémis jau po pusiaunakčio „žaibo" spaustuvei įteikdamas dienos vedamąjį, Servus savo „skolą" yra atlikęs su kaupu.

Kad, surinkęs didžiausią skaitytojų tiražą, „XX Amžius" pasidaré européjinio masto dienraščiu, kurį kiekvienas mielai imdavo į rankas, daugiausia nusipelné B-tis su Skrupskeliu. Tuo nenoriu mažinti kitų nuopelno, bet ne čia plačiau apie tai kalbėti.

Servus pasirodé gabiausias žurnalistas, publicistas-visuomenininkas, kuris apčiuopé tada degančius dienos reikalus, nors ne viską buvo galima pro siauražiūrés cenzūros valdininkus pravesti. Daug kartų iš Servus straipsnio likdavo tik skudurėliai, ar išcenzūruotoje vietoje, jeigu puslapis buvo jau sulaužytas, būdavo kamšoma iliustracija: dažniausiai plaukdavo laivelis...

(Bus daugiau)

Villa Lugano vaidintojai, suvaidinę „Lietuvaitės darželį" ir „Pasakų šalyje", su abiejų veikalėlių autorium ir režisorium K. Runimu.

Naujų Metų Linkėjimai

Sovietų imperijos diktatoriai stengiasi visomis priemonėmis išnaikinti mūsų tautą. Gerai žinodami, kad be savitos kultūros néra ir negali būti atskiros tautos, komunistai sugalvojo „tautinės formos ir socialistinio turinio“ formulę, kuri turi pridengti didžiarusiška dvasia persunktas pavergtoms tautoms peršamas bolševizmo idėjas. Tai, ko spaudos draudimu nepavyko pasiekti rusų carams, dabar bando įgyvendinti komunistų partija.

Jeigu likusieji krašte yra priversti savo tikrąjį galvojimą ir troškimus slėpti giliau savyje, jeigu kiekvienas tautinis pasireiškimas yra visa valstybės galia slopinamas, tai juo didesné pareiga krinta mums, gyvenantiems laisvėje, puoseléti savąją kultūrą, kuri niekieno nevaržoma gali ir toliau klestéti. Iš kitos betgi pusės, mūsų uždavinys negali apsiriboti vien tik savo kalbos, tradicijų bei papročių išsaugojimu. Mūsų pareiga — būti mūsų tautos kančių ir jos nepalaužiamo noro atgauti savąją laisvę skelbėjais. Mes negalime būti abejingi, ar lemiamą valandą Lietuva bus visų užmiršta Sovietų imperijos dalis, ar jos vardas, jai padarytas bolševikų smurtas ir jos laisvės troškimas bus žinomi visame pasaulyje.

Tiems uždaviniams įgyvendinti prieš ketverius metus VLIKas išleido atsišaukimą į lietuvius, esančius užsienyje, kviesdamas juos organizuotis į Pasaulio Lietuvių Bendruomenę. Jai turėtų priklausyti kiekvienas lietuvis, nepaisant jo pasauléžiūros, politinių nusistatymų ar pilietybės. Bet toli gražu jos pilnas organizavimas dar néra užbaigtas. Daugelis lietuvių dar tebestovi nuošaliai, kiti tiesiog šalinasi nuo mūsų Bendruomenės. Mes turėtume bendrus lietuvių namus statyti visiems lietuviams, gyvenantiems laisvajame pasaulyje.

Tačiau PLB įsisteigimas nereiškia, kad joje turėtų ištirpti įvairios organizacijos. Atvirkščiai, atskiros organizacijos turi būti PLB nešėjos ir sudaryti jai užnugarį bei nugarkaulį. Jos turėtų užpildyti ir tas spragas, kurias tokia bendriné organizacija, kaip PLB, savo veikloje palieka. Kaip kiekviename valsčiuje veikia įvairių įvairiausios draugijos, sambūriai, taip kiekvienoje apylinkėje turėtų aktyviai reikštis įvairios draugijos, sporto rateliai, chorai etc.

Žengdami į PLB penkerių metų sukaktuvinius metus, dar glaudžiau ir aktyviau junkimės į tą lietuvišką bendruomenę, kuri sudarytų išeivijai lietuvybės atsparą. Ne visur lietuvių gyvenamose valstybėse yra sukurtos kraštų valdybos. Tai kliudo organizuoti ir PLB seimą ar vyriausią valdybą, kurie mūsų tam lietuviškam namui būtų lyg stogas. Tai, mieli Broliai Sesės, visi vieningai stokime į darbą, būkime aktyvūs ir ryžtingi, baikime realizuoti PLB. Tik šiuo keliu veikdami, sukūrę galingą ir veiklią PLB organizaciją, mes galime tikėtis tautiniu požiūriu įprasminsią savo egzistenciją emigracijoje ir nežūsią atkursimai demokratinei Lietuvai.

Tebūnie 1954 metai mūsų išeivijos atžyméti PLB Seimo metais!

K. Žalkauskas
LIT Valdytojas

SPAUDA

ATSIŲSTA PAMINĖTI

1. **Vaclovas Čižiūnas, TAUTINIS AUKLĖJIMAS ŠEIMOJE.** Trumpas tautinio aukléjimo vadovas lietuviškajai šeimai išeivijoje. Išleido VLIKo Lietuvybės Išlaikymo Tarnyba 1953 m. Ši knyga iki šiol vienintelė mūsų knygų rinkoje, nes ji specialiai taikoma šeimoms, gyvenančioms neįprastose sąlygose — svetimuose kraštuose. Knygos autorius ir leidėjai nepaprastai pasitarnavo lietuvybei, duodami gerų nurodymų, kaip išaukléti savo jaunąją kartą savo tautos dvasioje. Knyga yra gera priemoné ne tik mokytojams ir visuomenininkams, bet taip pat pasitarnaus ir tėvams, kuriems rūpi savo vaikus išaukléti taip, kad jie neatitrūktų nuo savo šeimos ir savo tautos.

2. **TAIP JIS KALBĖJO (Don Bosko mintys)**, parengé kun. A. Sabaliauskas SDB. Išleista IMMACULATA, 1953 m. Knygeléje yra daug gražių mūsų dienų šventojo Jono Bosko minčių, kurios visiems padés rasti įvairių klausimų atsakymus.

3. **DIEVO TARNAS ARKIVYSKUPAS JURGIS MATULAITIS** (Matulevičius). Parengé kun. dr. J. Vaišnora MIC, išleido Nek. Pr. Seserys, 1953 m. Tai trumpa šio didžiojo mūsų tautos Vyro biografija, su kuria visiems reikėtų susipažinti.

4. **Baltijos žuvėdra, GRANDINĖS I d., Atsiminimų romanas.** Išleido ir atspaudé Leidykla „Argentinos Lietuvių Balsas", Buenos Aires, 1954 m.

5. **Prof. Oleh Martovych, POR LA LIBERTAD DE UCRANIA,** Prologo de J. Roberto Bonamino, Instituto Informativo - Editorial Ucranio, Buenos Aires, 1952.

6. "Lithuania's Independence Day in Congress of the United States", Washington, 1953.

7. **AIDAI, Mėnesinis Kultūros žurnalas,** Nr. 9(65), Lapkritis, 1953 m. Vyr. red. **Ant. Vaičiulaitis.**

8. **KNYGŲ LENTYNA,** Lietuvių Bibliografinės Tarnybos Biuletenis, Nr. 7—8 (62—63), Liepa—Rugpiūtis, 1953 m. Red. **A. Ružancovas.**

O Federalinės Vokietijos vyriausybė šiomis dienomis deponavo Jungt. Tautų generaliniam sekretoriate „Tarptautinės pabėgėlių konvencijos" ratifikacijos dokumentus. Tuo Vokietija prisideda prie tarptautinės sutarties, kurios uždavinys — užtikrinti pabėgėliams pagrindines teises. Vokiečiai jau 1951 m. savo ruožtu išleido specialų įstatymą, kuriuo tvarkomos pabėgėlių tremtinių teisės, suteikiant jiems daugeliu atžvilgių lygias teises su Vokietijos piliečiais. Ankstesniu įstatymu ir dabar ratifikuota konvencija pasinaudoja ir lietuviai tremtiniai, gyvenantieji Vakarų Vokietijoje. Jie yra globojami Jungt. Tautų komisaro pabėgėlių reikalams.

O **Prof. K. Žalkauskas, VLIKo Vykdomosios Tarybos Pirmininkas** ir Lietuvių Informacinės Tarnybos Valdytojas, savo laišku ARLB pirm. Ig. Padvalskiui sveikina visus Argentinos lietuvius Naujųjų Metų proga, linkėdamas nepalūžti kovoje ir saugoti bei puoseléti lietuvių tautinės kultūros savybes, per amžius paveldėtas iš protėvių.

O **Majoras Charles E. Yeager,** JAV-bių lakūnas, prieš Kalėdas pirmasis padaré dar iki šiol negirdėtą greičio rekordą su naujausiu léktuvu XIA ir pasiekė 2.650 km greitį per valandą. Iki šiol aukščiausias greitis buvo pasiektas taip pat amerikiečių lakūno Scott Crossfield'o, kuris buvo pasiekęs 2.125 km per valandą.

O **Muz. Vaclovas Rymavičius,** Šv. Cecilijos choro vadovas, visam mėnesiui išvyko į Caruhé druskos maudykles pasigydyti.

O **Nelida Juškaitė** gruodžio 19 d. savo tėvelių namuose draugių ir draugų tarpe gražiai atšventé savo gimimo dieną.

O **Irena Čekanauskaitė** gruodžio 26 d. atšventé savo gimimo dieną. Ta proga jos motinos p. E. Čekanauskienės namuose buvo padaryta jauki vakarienė, kurioje dalyvavo didelis lietuvių pramonininkų ir

Skaitytojoms, bendradarbėms, rėmėjoms ir visoms lietuvėms moterims laimingų Naujų Metų!

„Moteris ir Gyvenimas"

Lietuvių tautiniai rūbai

Lietuvių tautinių rūbų istorija yra sena, kaip ir visos kitos mūsų tautinio meno bei kultūros šakos.

Nuo žilos senovės lietuvės savo sielos džiaugsmą, ilgesį ir skausmą mokėjo ir moka išlieti ne tik dainose, pasakose, padavimuose, bet ir įvairiuose rankdarbiuose, pakelių rūpintojėliuose, marguose gražių raštų audiniuose, mezginiuose bei gražiaraštėse juostose. Visur matosi skaisti lietuvės siela ir atsispindi jautrus širdies stygų virpėjimas. Reikia tik gerai įsigilinti, žiūrint į senelių ir mamyčių iš senos pasoginės skrynios ištrauktą margąjį sijoną, raštuotąjį kikliką, nuometą ar baltučius lino marškinius su plačiomis gražiausiais tautiniais motyvais išsiuvinėtomis bei kaišytomis rankovėmis. Pastebėsime, koks menkas atrodo šių laikų menas, palyginant su anuoju, mūsų senelių ir prosenelių, tikrųjų gamtos vaikų sukurtuoju, naturaliuoju menu. Jos nelankė jokių meno studijų, nei madų salionų parodų, neskaitė užsieninių madų žurnalų, bet pajėgė sukurti tai, kuo stebisi dabar jautriausi meno žinovai.

Šiandieną turime moderniškiausiomis mašinomis dideliuose fabrikuose verptas ir austas medžiagas. Raštai bei spalvos paruošiami specialių, studijas baigusių technikų -inžinierių, bet tas viskas toli gražu negali prilygti mūsų verpstėmis arba rateliais verptiems ir paprastiems medžio staklėmis išaustiems lietuviškiems audiniams. Lietuvė, būdama gamtos prieglobsty, sugebėjo surasti gražiausias bei patvariausias spalvas iš įvairių augalų, lapų, žievių, samanų, rūdžių ir kitomis priemonėmis mokėjo tas spalvas išgauti, suderinti ir pritaikyti prie savo lino žiedo spalvos akių ir gražių banguojančių gelsvų kasų. Apie tų spalvų harmoniją turime pagalvoti ypač dabar, kai esame išblaškyti po platųjį pasaulį. Tautiniai drabužiai turi būti mūsų pasididžiavimas, mūsų tautinio-patriotinio gyvenimo siela, mūsų senelių palikimas, kurį mes turime gerbti ir mylėti.

Tautinius rūbus turi turėti kiekviena gera lietuvė ir juos dėvėti su tam tikra pagarba ir orumu, nes tautiniai rūbai nėra paprasta suknelė, su kuria galima eiti į turgų, į gatvę pasivaikštinėti ir dėvėti prie namų ruošos.

Šitaip pasipuošusios tautinių švenčių ir įvairių lietuviškų parengimų metu, mes, moterys, turime sudaryti tikrą lietuvišką nuotaiką.

Vienoje senoje mūsų liaudies dainoje sakoma: „Nuims rūtų vainikėlį, uždės baltą nuometėlį". Iš tos dainos matome, kad lietuvė, eidama prie altoriaus, tam svarbiame gyvenimo žingsny, būdavo apsirengusi tautiniais drabužiais. Čia labai gražų pavyzdį parodė Tautinio Meno Ansamblio „Daina" ir „Birutės" draugijos narės. Ir jos prie altoriaus atsistojo savo pačių rankomis pagamintais labai gražiais tautiniais rūbais. Jų pavyzdį turėtų pasekti ir kitos lietuvaitės.

Pirmą kartą prabilus tuo reikalu, daug nekalbėsiu. Noriu tik dar kartą paraginti, kad visos įsigytumėm tautinius drabužius. Norinčios gi juos įsitaisyti tepasitaria pirma su ansamblietėmis arba su manimi. Visuomet esu pasiruošusi Jums mielai šioje srityje patarnauti.

Kitą kartą pakalbėsime apie charakteringesniųjų tautinių rūbų nešiojimą, kaip tai Aukštaitijoje, Žemaitijoje ir t. t

A. Mikelionienė

Lietuvaitės prie rugių

Šis tas apie madas

Pasižvalgius po Buenos Aires "Haute Couture" madų krautuves, kyla noras sužinoti daugiau apie tą savos rūšies meną, kuris mums, moterims, yra gana opus.

Paryžius-Roma-New Yorkas yra madų centrai, į kuriuos kiekvieną pavasario — vasaros ar rudens — žiemos sezoną yra nukrypusios daugelio akys, nekantriai laukdamos, ką patieks madų diktatoriai naujame sezone. Žymesnieji madų kūrėjai kaip: Christian Dior, Jaque Fath, Hubert de Givenchy, Pierre Balmain, Balenciaga, Schiaparelli, Jean Desses, Maggi Rouf ir kiti sudaro savas kolekcijas su naujomis formomis, detalėmis ir linijomis, kurios laikomos griežtoje paslaptyje iki dienos, kada daromos viešos modelių parodos. Į jas ne tik Paryžiaus visuomenė, bet ir daugelis svetimtaučių specialiai važiuoja.

Nors madų pasauly yra didelės varžybos dėl centro, kuris diktuotų ir duotų paskutinį ir lemiamą žodį toje srityje, tačiau Paryžius nuo senų laikų rezervuoja sau teisę būti madų idėjos ašimi.

Štai šis tas iš Paryžiaus: 1953 metų pavasario ir vasaros kolekcijoje "Haute Couture" kūrėjai stengiasi, kad dar moteriškiau ir siauriau atrodytų moters siluetas: sijonėliai vyrauja siauri - tubularus, nors neatsisakoma ir nuo plačių ypač plisėe. Dėl ilgio yra susidaręs didelis nuomonių skirtumas, priėjęs net iki varžybų tarp naujo trumpo Christian Dior 38—40 cm. nuo žemės ir kitų tos pačios kategorijos, kaip Jean Patou, Pierre Balmain kiek ilgesnio sijono. Tačiau tarp perilgo ir perdaug trumpo moderniškos moters pasirenkamas ilgis 30—35 cm. nuo žemės.

Šiam sezonui ypačiai kreipiamas dėmesys į liemens modeliavimą. Dar labiau pabrėžiama liemenį įsmaukianti linija. Nors kartu pasirodo didelė tendencija nešioti laisvesnius, ne taip įsmauktus rūbus. Pečiai apvalūs, nukritę, vadinamos "Dolman" rankovės, visose savo formose labai aktualios.

Apsiaustai laisvi savo linijoje, tiek platesni, kaip ir siauresni madoje. Daugiausia į save atkreipia dėmesio vadinamoji "flauta" linija — viršuje platus ir į apačią siauréjantis apsiaustas.

Popietinės suknelės, vad. "Coctail", ir balinės turi daug tendencijos trumpėti. Jos visos pasižymi savo grožiu ir puošnumu įdomiais rankomis siuvinėtais raštais. Matoma ir plisėe įvairiose jos formose.

Spalvos mirguliuoja visoj savo gamtos grožybėje, nors vedamoji lieka pilka, balta, juoda, šviesiai žalia ir melsva.

M. S.

ŠEIMININKIŲ KAMPELIS

LIETUVIŠKOS GIROS

Juodos duonos gira.

1½ kilogr. juodos gerai sudžiovintos duonos.
1 kibiras vandens
1 kgr. cukraus
30—40 gr. mielių
½ stikl. razinkų.

Duonos džiuvėsius sudėti į indą, geriausia tinka medinis arba molinis, užplikyti verdančiu vandeniu ir palaikyti, kol duona visai išsileis. Po to nusunkti ir į tą sunką sudėti cukrų ir mieles, prieš tai ištrintas su mažu kiekiu cukraus. Kai gira įrugs, t. y. atsiras putų, jas nugriebti ir pilstyti šį skystį į bonkas. Prieš tai ne pro šalį perkošti per švarų skudurėlį, įdėjus į kiekvieną bonką po vieną razinką, gerai užkimšti. Laikyti vėsioje vietoje, ne stačias, bet gulščias bonkas. Galima gerti po dviejų dienų.

Citrinos gira.

4 citrinos
1½ kgr. cukraus
1 kibiras vandens
30 gr. mielių
½ stikl. razinkų.

Citrinas supiaustyti riekutėmis, išėmus sėklas, sudėti į indą. Pridėti nuplautas razinkas ir užpilti verdančiu vandeniu. Atvėsus sudėti mieles, praskiestas tuo pačiu skiediniu. Kai razinkos su citrinomis pakils ir gira pradės putoti, perkošti ir supilti į butelius. Pilant į kiekvieną butelį pridėti dar 2—3 razinkas, gerai užkimštas suguldyti vėsioje vietoje. Galima vartoti po dviejų dienų.

SVETUR IR PAS MUS

Mūsų skyriaus antraštę, vaizduojančią moteris, mąstančias apie Lietuvą, piešė archit. J. Steikūnas.

"Moteris ir Gyvenimas" išeis vieną kartą per mėnesį, kiekvieno mėnesio pradžioje.

* Jaunutė Irena Vilnonytė Sidney mieste, Australijoj, šalia latvių, lenkų, vengrų, ukrainiečių, čekų ir kt. atstovavo lietuvius, skambindama M. K. čiurlionies Nokturną. Nors buvo ir svetimtaučių rimtų pajėgų, Irena vos tik 13 metų amžiaus, kuri praeitą žiemą laimėjo piano varžybose iš 86 pianisčių pirmą vietą, gražiai atstovavo lietuvius.

* Australijoj įvykusioje lietuvių dailės parodoje dalyvavo ir trys moterys: G. Firinauskienė — skulptorė, Janavičienė — tapytoja ir Marčiulionienė — keramikė.

* Dr. V. Sruogienė, žymi mūsų istorikė ir pedagogė, buvusi merg. gimnazijos direktorė Vilniuje, Lietuvoje buvo išleidusi per eilę metų paruoštą „Lietuvos istorijos vadovėlį". Dabar Dr. Sruogienė rašo populiarią Lietuvos istoriją platesniems skaitytojų sluogsniams. Ji lanko net 11 Chicagos bibliotekų, rinkdama medžiagą savo veikalui. Dr. Sruogienė dirba lituanistikos aukštojoje mokykloje, Chicagoje. Toje pačioje mokykloje istoriją dėsto taip pat O. Krikščiūnienė ir A. Rugytė.

O Prof. J. Eretas gyvenąs Šveicarijoje, parūpino informacijas „Moterų leksikonui" apie lietuvių rašytojas ir apie lietuvę moterį literatūroje; taip pat parašė apie Baltijos kraštus leidiniui „Europa Aeterna".

Pasaulio Motinų Sąjūdis

(M. M. M.)

Reprezentuodamos lietuves motinas, Lietuvių Moterų Komitetas prie Pasaulio Motinų Sąjūdžio 1952-53 m. turėjo plačią veiklą. Šis darbas yra tąsa eilės metų veiklos— nuo pat Pasaulio Motinų Sąjūdžio įsikūrimo pradžios (1947 m.), kada lietuvės atstovės, giliai pajusdamos lietuvių motinų interesų kėlimo būtinumą ir dalyvavimo reikalingumą tarptautinėje plotmėje, įsijungė į šį Sąjūdį.

1952-53 Lietuvių Moterų Komitetas, nuolat gyvai svarstydamas lietuvių motinų reikalus paskiruose Komiteto posėdžiuose, visu pilnumu dalyvavo ir Pasaulio Motinų Sąjūdžio veikloje.

1952 m. gruodžio mėn. 2 d. PMS suruoštame tarptautiniame kermėse Paryžiuje Lietuvių Moterų Komitetas paruošė lietuvių skyrių, išstatydamas mūsų liaudies išdirbinius, lietuviškas lėles, lietuviškas meno knygas ir kt. Kermese lankytojų tarpe lietuviškasis skyrius turėjo didelį pasisekimą, atkreipdamas visų dėmesį, tuo daug pasitarnauda mas lietuviškai propagandai.

1953 m. birželio mėn. PMS kongresui, Centro prašomas, Lietuvių Moterų Komitetas per lietuvišką spaudą ir savo įgaliotines visuose pasaulio kraštuose kreipėsi specialia anketa į lietuves motinas, kviesdamas pasisakyti būsimo kongreso tema „Motina ir jos atsakomybė auklėjime", iškeliant lietuvės motinos kaipo auklėtojos dabartinę padėtį. Šiam kongresui Lietuvių Moterų Komitetas, susitaręs su Pasaulio Motinų Sąjūdžio Centru, lietuvę paskaitininke pakvietė Dr. A. Šidlauskaitę (Kanada).

Minimas kongresas įvyko 1953 m. birželio mėn. Briuselyje, jį globojo J. D. Belgijos karalienė Elzbieta.

Kongrese dalyvavo 17-ka kraštų: JAV, Anglija, Austrija, Belgija, Brazilija, Graikija, Indija, Ispanija, Italija, Lietuva, Liuksemburgas, Peru, Prancūzija, Olandija, Šveicarija, Ukraina ir Vokietija. Lietuves atstovavo Lietuvių Moterų Komiteto pirmininkė prie Pasaulio Motinų Sąjūdžio O. Bačkienė ir to Komiteto gener. sekretorė B. Venskuvienė.

Kongreso metu įvyko rinkimai į Pasaulio Motinų Sąjūdžio Tarptautinę Tarybą, į kurią iš lietuvių pusės išrinkta p. O. Bačkienė — Lietuvių Moterų Komiteto prie PMS pirmininkė.

1953 m. spalio mėn. 17 d. Paryžiuje įvyko Pasaulio Motinų Sąjūdžio Tarptautinės Tarybos posėdis, po kurio įvyko Pasaulio Motinų Sąjūdžio platesnio masto manifestacija, pirmininkaujant Prancūzijos Sveikatos Ministeriui. Lietuves atstovavo p. p. O. Bačkienė ir B. Venskuvienė.

Dabartinį Lietuvių Moterų Komitetą prie Pasaulio Motinų Sąjūdžio sudaro:

P. O. Bačkienė — pirmininkė, p. B. Venskuvienė — gener. sekretorė, p. J. Matorė — iždininkė, p. E. Turauskienė ir p. M. Galdikienė — narės.

Veiklai praplėsti viso pasaulio lietuvių motinų tarpe, Lietuvių Moterų Komitetas prie PMS pakvietė atstovėmis: p. Daudžvardienę — JAV-bėse, p. Matulionienę ir p. Dr. Šidlauskaitę — Kanadoje, p. Graužinienę — Uragvajuje, p. Raulinaitienę — Australijoje, p. Totoraitienę — Kolumbijoje.

Lietuvių Moterų Komitetas prie PMS prenumeruoja PMS organą "La Femme dans la vie sociale", 10 egz., kurie būna išsiuntinėjami mūsų atstovėms. Ekonominiais sumetimais 1954 m. bus užsakyta tik priedas "Nouvelles du Mouvement Mondial des Méres".

Bendrai, visuose PMS tarptautiniuose posėdžiuose, kongresuose Lietuvos ir lietuvių motinų rūpesčiai buvo keliami ir visa daroma, kad lietuvių vardas šioje tarptautinėje arenoje nebūtų pamirštas.

KŪČIOS

Lietuva tai gražiausių ir seniausių papročių ir tradicijų kraštas. Ir lietuviai mokėjo labai gražiai tas tradicijas išlaikyti ir perduoti iš kartos į kartą.

Viena iš brangių mūsų tradicijų buvo šventas Kūčių Vakaras. Tą dieną jau iš pat ankstyvo ryto geležinkelio ar autobusų stotys buvo pilnos linksmai klegančio jaunimo — tai moksleiviai, studentai, valdininkai ir darbininkai. Visi jie skubėjo į savo gimtąjį, žaliąjį kaimą, į tėviškėlę, pas laukiančius tėvelius, kad drauge galėtų atšvęsti brangų Kūčių Vakarą. Važiuojančių būdavo tiek daug, kad Susisiekimo Ministerija paleisdavo net atskirus papildomus traukinius, jog visi norintieji galėtų laiku pasiekti savo gimtinę.

Kūčios — tai šeimos šventė, arba kai kas vadina motinos šventė, nes tą dieną visi šeimos nariai, visi jos vaikai — ar studijuojąs ar dirbąs mieste ar stipendininkas užsieny — visi skubėdavo pas mamą. Susilaikydavo bent tie, kurie turėdavo jau savo šeimas. Ir jei kuris negalėdavo pasiekti, jam vistiek prie Kūčių stalo būdavo paliekama vieta ir lėkštė su baltu Dievo Pyragu, kad dvasioje ir jis galėtų būti drauge su visa šeima.

Garbė Dievui Aukštybėse ir ramybė žemėje geros valios žmonėms — taip skambėdami šauké Lietuvos bažnyčių varpai, kviesdami į Piemenėlių Mišias. Ir tikra ramybė apimdavo tą dieną lietuvio sielą, iš prigimties ramus ir geras jis be pykčio ir su tikra vidaus ramybe ištiesdavo net savo priešui Taikos Duoną.

Dabar labai daug mūsų Tėvynės vaikų atsidūrė toli už jos sienų ir toli nuo savo šeimų. Bet lietuvis, ir toli išvažiavęs, atsivežė ir savo tradicijas. Ir čia, nors ir karštą ir tvankų vasaros vakarą, yra švenčiamos Kūčios lietuviškose šeimose.

Šiais metais pirmą kartą buvo suruoštos bendros Kūčios Lietuvių Saléje. Šiose aplinkybėse ir svetimam krašte, mes lietuviai esame viena didelė šeima. Organizuojant kun. dr. A. Kleivai, susirinko didelį skaičius lietuvių. Visas būrys šeimininkių sukinėjosi apie stalus, jos tikrai daug pasidarbavo, pagamindamos tikrų lietuviškų tradicinių Kūčių valgių. Kiekvienas ir nenorėdamas prisiminė savo jaunystę, savo motiną ir Kūčias Lietuvoje.

Mar. L-nė

MŪSŲ KANKINIŲ PELENAI Į Š. AMERIKĄ

Nacių laikais Vokietijoje koncentracijos lageriuose žuvo labai daug lietuvių, ypač jaunuolių. Vadinamajame „Mirties slėnyje", buvusioje Flossenburgo koncentracijos stovykloje buvo sudeginta 2480 lietuvių. Jų pelenams pagerbti archit. - inž. A. Tyliaus suplanuotame paminkle yra prasmingas įrašas.

Tėvynės garbę gindami
Įrašėm savo mirtimi
Žmonijai laisvės testamentą.

Dabar šie pelenai atgabenti į Jungt. Amerikos Valstybes ir padėti saugoti į Marianapolio šventovę, kol bus galimybė grąžinti juos į Lietuvą. Kankinių pelenams pagerbti šitame Marijonų vienuolyne buvo padaryta speciali lietuviško stiliaus koplytėlė su stilizuotu lietuvišku kryžiumi ir piaustytais medžio ornamentais.

Pranzūzijos vyriausybė pagerbė Dievo Apvaizdos ir Šv. Benedikto seseris, pavadindamas jas vienomis iš geriausių to krašto moterų darbininkių. Jos pasižymi savo mezginiais.

J. VENCKUS S. J.

VITAMINAS D.

Kiekvienas bus girdėjęs kalbant apie **„angliškąją ligą“** ir gal bus matęs nelaimingų vaikų, kurie su išlenktomis kojytėmis eina. Ta liga vadinasi **angliška liga**, nes septynioliktame šimtmetyje Anglijos gydytojai apie tą ligą daugiau pradėjo rašyti. Anglai tą ligą vadina **Rickets**, nuo šito žodžio buvo nukaltas lotyniškas ligos pavadinimas — Rachitis. Dabar žinome, jog ta liga pasireiškia tuo, kad kaulai negauna kalcijaus ir fosforo, todėl pasilieka minkšti ir tokiu būdu nuo kūno svorio pradeda lenktis. Liga, be abejo, yra pavojinga, nes žmogų ne tik sudarko, iškraipo, padaro negražų, bet padaro netinkamą kaikurioms pareigoms, pavyzdžiui, mergaitė persirgusi šita liga, gali visiškai nebetikti motinystės pareigoms, nes iškrypęs ir susiaurėjęs dubuo gali labai trugdyti arba visiškai padaryti neįmanomą gimdymą.

Jau nuo senovės buvo pastebėta, kad rachitis dažniau pasitaiko šaltuose kraštuose, kur mažiau šviesos, kur žiemos ilgos, vasaros trumpos. Labiausiai šita liga pasitaikydavo, kur vaikai gyvendavo prastuose butuose, tamsiose landynėse. Taigi šaltuose kraštuose rachitis buvo ir yra biednuomenės liga, šiltuose kraštuose rachitis yra retas dalykas, o jeigu pasitaiko, tai daugiausiai pasitaiko turtingose šeimose. Kodėl toks skirtumas? Šiltuose kraštuose neturtingų šeimų vaikai bėgioja beveik pusnuogiai arba, galima sakyti, nuogi po kiemus, o turtingųjų vaikai turi gražius, vėsius ir erdvius, nuo saulės apsaugotus kambarius. Taigi rachitis beveik nepasitaiko, kur kūnas gauna gražių saulės spindulių. Véliau sužinota, kad be saulės spindulių dar žuvų riebalai, ypatingai menkių kepenų aliejai, labai gerai apsaugoja nuo rachičio, o susirgusius vaikus greit pagydo. Kas iš savo vaikystės metų neprisimena, su kokiu nemalonumu buvo verčiamas gerti tą žuvų aliejų? Palyginti labai neseniai sužinota, kas aliejuje yra tas dalykas, kuris apsaugoja nuo rachičio. 1922 metais **McCollum** kaitino menkių aliejų iki 120°C ir rado, kad vitaminas A buvo suardytas, bet tas aliejus dar tiko gydyti rachitiškus gyvulius. Dabar žinome, kad tas junginys vadinasi vitaminas D ir kad priklauso prie labai didelės cheminių junginių grupės, prie kurios priklauso cholesterolis ir lytiniai hormonai — vyriški ir moteriški. Dabar žinome, kad vitaminas D nėra vieningas cheminis padaras, bet įvairus. Svarbiausi yra vitaminas D 2 ir Vitaminas D 3. Pirmasis paeina iš augalų ir vadinasi ergosteroliu, antras — iš gyvulių, daugiausiai iš žuvų, iš kiaušinio trynio, iš pieno. Vitamine D yra įdomu tai, kad gamtoje dažniau pasitaiko kaip **provitaminas** D ir yra visiškai neveiklus, jeigu saulės ar kitokios šviesos šaltinio ultravioletiniai spinduliai provitaminą neperšviečia. Chemikai žino, ką ultravioletiniai spinduliai padaro su provitamino formule, — spinduliai apgriauna junginio struktūrą, tada organizmas jau gali naudoti provitaminą. Dabar suprantame, kodėl pvz. apšviestas pienas turi daugiau vitamino D, kodėl saulės spinduliais apšviestas kūnas turi vitaminą D, kodėl šiltuose kraštuose neturtingi vaikai, kurie pusnuogiai bėgioja, nesuserga rachičio liga. Dabar kyla klausimas, kaip gyvuliai, kurie turi plaukus, gali pasinaudoti saulės spinduliais. Jų kūnas irgi išskiria provitaminą, kuris patenka į plaukus. Saulės spinduliai paverčia provitaminą į vitaminą D. Žmonėse vitaminas D, pasidaręs odos paviršiuje, eina per odą (ir visiškai sveiką odą) į organizmo vidų. Todėl patariama, pirmiau maudytis ir paskiau šildytis sauléje, nes jeigu pirmiau šildysis sauléje, paskui besimaudydamas nuplausi nuo odos vitaminą. Gyvuliuose vitaminas D gal sunkiai atrastų kelią nuo plaukų per odą į vidų, bet jie gauna ant odos susidariusį vitaminą, belaižydami savo plaukus.

VITAMINO D YPATYBĖS

Vitaminas D yra balti milteliai, kristalizuoti. Netirpsta vandenyje, bet tirpsta aliejuose, tai reiškia, kad vitaminas D gali ilgai išbūti organizme ir gali taupytis. Vitaminas D padeda, kad kalcijus ir fosforas gali būti absorbuotas per žarnų sieneles ir tokiu būdu patekti į kraują ir iš kraujo į kaulus ir tuo vitaminas D skiriasi nuo paratiroidinės liaukos, kuri turi reikšmės kalcijo ir fosforo metabolizme. Vitaminas D randasi žemesniuose augaluose kaip ergosterolis, kuris apšviestas ultravioletiniais spinduliais pereina į vitaminą D 2 ir vadinasi **calciferol, viosterol.** Gyvuliuose ir žmoguje provitaminas yra dehydrocholesterolio formoje ir apšviečiant ultravioletiniais spinduliais pereina į vitaminą D 3, ir vadinasi delsterol. Žmogui yra visvien, ar jis naudos vitaminą D 2, ar vitaminą D 3, bet pavyzdžiui vištoms ne vistiek, joms geriau tinka vitaminas D 3.

VITAMINO D ŠALTINIAI

Vitaminas D, palyginti, maiste nėra labai praplitęs. Žuvys yra geriausias šaltinis: menkių kepenų aliejus (aceite de bacalao), sardinos, silkės, lašiša yra geri vitamino šaltiniai, plokščios žuvys (angliškai halibut), turi daug vitamino D. Kiaušinio trynys turi vitamino D. Pienas turi šiek tiek vitamino D. Jau dabar įeina į madą, įdėti vitaminą D į pieną, ypatingai vaikams, kurie daug daugiau reikalauja vitamino D, negu suaugę. Žmogus gali gauti vitamino D trejopu keliu: (1) maistu, kuris turi savaime vitamino D, (2) apšviečiant maistą ultravioletiniais spinduliais, t. y. aktyvuojant provitaminą, ir (3) apšviečiant kūno paviršių saulės spinduliais.

KIEK REIKIA ŽMOGUI VITAMINO D?

Vitaminas D yra matuojamas tamtikrais vienetais: tarptautinis vitamino D vienetas yra keturtūkstantoji dalis vieno miligramo. Viename grame žuvies aliejaus yra apie 400 vienetų. Suaugusiam žmogui pakanka dienai 200 vienetų, vaikams ir motinoms reikia daugiau: nuo 600 iki 1200 vienetų, tai yra kiekis, kuris telpa žuvies taukų arbatos šaukštelyje. Vitaminas D priklauso prie tų retų vitaminų, kurie yra nuodingi, jeigu perdedi saiką. Todėl su vitaminu D negalima elgtis: "Kuo daugiau, tuo geriau." Vitaminas D yra imamas per burną ir niekados neduodamas injekcijos keliu. Kokiu būdu vitaminas D veikia į žmogų? Atrodo, kad vitaminas D reguliuoja kalcijaus ir fosforo santykį. Kalcijaus yra normaliame žmoguje du kartu daugiau, negu fosforo. Jeigu kalcijaus bus 4 kartus daugiau, negu fosforo (žinoma, kraujuje), tai pasireiškia rachitis.

Žmogaus organizmas negali pasigaminti D savo organizme, todėl turi gauti iš šalies. Nežinome tiksliai, ar žuvys, kurios turi vitamino D, pačios jo pasigamino savo organizme, ar gavo su jūros maistu.

Vitaminas D pasišalina iš organizmo pienu, kokiais kitais keliais išeina, nežinoma.

Išvados: Suaugusiuose žmonėse avitaminozis retai pasitaiko, nes jo kaulai yra subrendę ir pakankamai sukalkėję. Nesakoma, kad suaugęs žmogus turi rachitį, bet jeigu suaugusio žmogaus kaulai suminkštėja, tai kalbama apie osteomalacia, žodis graikiškas, kuris reiškia kaulų suminkštėjimą. Taigi, jeigu suaugęs žmogus gyvena normaliose sąlygose, tai jis gauna pakankamai vitamino D normaliu maistu, valgydamas žuvis, silkes, kiaušinius ir pieną. Be gydytojo patarimo neturėtų ieškoti specialių vitamino D preparatų. Jeigu yra mėgėjas maudytis ir pasinaudoti saulės spinduliais, tai dar gaus kiek vitamino D per odą. Dabar gydytojai vis daugiau ir daugiau perspėja žmones, kad nebūtų saulės fanatikais ir nesikepintų valandas ir valandas sauléje. Kadangi ultravioletiniai saulės spinduliai neina per stiklą, tai už langų saulės vonios vitamino D odoje nedidina, bet ultravioletiniai spinduliai per kvarco lempas padeda. Kvarco lempa gali būti labai naudinga, kada yra mažai saulės spindulių. Saulės spindulių negalima perdėti, nes mokslininkai turi duomenų, kad ultravioletiniai saulės spinduliai kartais iššaukia vėžį.

Vaikams ir motinoms, kurios laukia kūdikio, arba jį asmeniškai peni, reikalinga daugiau vitamino D. Todėl tokiuose atvejuose reikia pasitarti su gydytoju, kad prirašytų preparatų, kurie turi vitaminą D.

Kun. Adolfas Klimanskis
tuoj po primicijų su savo téveliu ir artimaisiais.

O Australijoj gyvenančių LRK veikėjų pastangomis Australijoje organizuojamas LRK rėmėjų tinklas. Jau pradeda plaukti pirmosios aukos Vokietijoj likusiems tautiečiams remti.

O Eltos bendradarbis praneša iš Suomijos, kad suomių spauda paskutiniu metu ėmė daugiau rašyti apie problemas, liečiančias Pabaltijo valstybes, o ypač Lietuvą. Helsinkyje leidžiamas suomių liberalų partijos vyr. organas "Helsingin Sanomat" („Helsinkio žinios“, dienraštis) š. m. gruodžio 12 ir 13 d. įsidėjo platoką pranešimą iš Čikagos, kuriame supažindinama su Kersteno komiteto darbais ir jam liudininkų pateiktais parodymais, kaip buvo pogrobtos Pabaltijo valstybės. Plačiau paminėta Lietuva, min. Urbšio pastangos išsaugoti Lietuvos nepriklausomybę, gen. Raštikio ir iš Červenės žudynių išlikusio mirtininko kun. Petraičio liudijimas ir kt. Taip pat duota lietuvio, liudijusio su kauke, nuotrauka.

JONAS GAILIUS

KUNIGAS

VIENO ŽMOGAUS IŠPAŽINTIS

„Vienintėlis dalykas, kurį turiu atsiminti, yra — mano didžioji pareiga atrasti Dievą ir save patį prarasti Jame, nes svarbus yra tik Jis vienas“—
Thomas Merton

PRELIŪDAS

Aš nežinau, ar jau galiu siųsti spaudai ištraukas iš pageltusių lakštelių, kurių krūvą gavau prieš kelerius metus iš vieno geriausio draugo giminių. Tačiau, kai, vartydamas įvairius užrašus, laiškus ir atsiminimus, dar kartą perskaičiau mano draugo giminių laišką, aš pasiryžau.

Laiškas buvo netrumpas ir jame buvo aprašytos paskutinės kunigo Antano dienos. Pasirodo, jis jau senokai negalavo plaučiais, tik niekam nesiskundė. Kol dar pavilko kojas, ėjo, lanké ligonius, aukojo Mišias ir saké pamokslus, bet galų gale išsekęs kūnas nugalėjo amžinai neramią dvasią, — ir jis vieną rytą nesikėlė.

Kunigas Antanas, matyt, jauté besiartinančią seserį mirtį, kurią jis šitokiu vardu pagal Šv. Pranciškų paskutinių ménesių metu vadino, nes ilgai žiūrėjo į savo pusbrolio veidą, o paskui virpančiu balsu prabilo...

Tačiau tegu kalba pats paskutinių gyvybės ir mirties kovų liudininkas — kun. Antano giminaitis:

„Kun. Antanas sėdėjo lovoje, pasiramstęs pagalvėmis, ir ilgai žiūrėjo pro atvirą langą į svetimo krašto dangaus skliautelį. Jo veidas truputį aptemo. Kažin kokia nematoma ranka, sakytum, būtų perbraukusi per jo augštą kaktą ir įdubusius skruostus. Paskui, tarsi kokią naštą, jis sunkiai perkėlė savo akis į mane ir, nieko nesakydamas, gręžė mane jų gęstančiu žvilgsniu. Jo akys nieko neprašė ir nieko neprikaišiojo. Man rodos, būsiu teisingas, jei pasakysiu, kad jos kažin ką mąsté.

„Paskui jį užpuolé sausas kosulys. Jis skubiai ištrauké iš melsvo palaidinio nosinę ir užsidengé ja burną. Sėdėjau jo lovos galukojyje ir paraudau: man buvo gėda, kad negalėjau padėti, nes griežtu rankos mostu jis mane prirakino prie kėdės, kai buvau bekyląs prie jo prieiti. Paskui mano akys ėmė drėkti, nes pamačiau nuo kraujo paraudusią nosinę...

„Tu atsimeni mano našlę motiną — staiga išgirdau jo prikimusį balsą. „Atsimenu, kunige Antanai!“ — atsakiau. „Ir mano primicijas atsimeni?“ — „Atsimenu“. — „Ir kaimyną Adasių?“ — „Atsimenu ir jį“, — pasakiau ir nuleidau akis: mano akyse stovėjo įsigėręs, atlapais apsiausto skvernais Adasius ir giliai nuleidęs galvą kunigas Antanas...

„Aš niekuomet ant jo nepykau... visuomet už jį meldžiausi“, — po valandėlės pasaké.

„Paskui jis vėl nutilo ir, žiūrėdamas į mane, ilsėjosi ir mąsté. Kai praėjo kelios minutės, jis ištrauké iš po pagalvės kruopščiai suvielotą ryšulį ir, paduodamas jį man, taré: „Tu, be abejo, atsimeni ir mano gimnazijos draugą Joną... Perduok jam... Tegu jis, radęs tinkamą progą, papasakoja apie vieno kunigo gyvenimą“.

„Kai pakėliau į ligonį akis, jis buvo atgulęs ir pirštais lieté rožančiaus karoliukus. Nors jo išbalusios lūpos nekrutėjo, bet man atrodė, kad jis meldėsi. Akys buvo primerktos...

„Kai po valandėlės grįžau į kun. Antano kambarį, jis jau nebekvėpavo. Akys buvo užmerktos, lūpos sučiauptos, o tarp dešinės rankos pirštų nejudėdami karojo rožančiaus karoliukai...

„Pildydamas mirusiojo paskutinę valią, siunčiu Jums tą ryšulį. Kas jame yra, nežinau, bet jaučiu, kad jo archyvas. Jūs nepamirškite jo noro: nutaikęs tinkamą progą, papasakokite žmonėms vieno kunigo gyvenimo istoriją. Mes visi žinome, kiek pikto žmonės prikalba apie gyvenantį ir dirbantį kunigą. Tačiau nė vienas nežinome, ką tas kunigas pergyvena savo sieloje. Ką pergyveno kunigas Antanas, nežinau nė aš, nes jis man niekuomet nesiskundė...“

Kai dar kartą perskaitau tuos žodžius, aš pasiryžtu siųsti spaudai ištraukas iš smulkiu braižu prirašytų pageltusių lakštelių.

Ilgai galvojau, kokia antrašte pažyméti tuos užrašus. Skaitytojus patraukia intryguoją pavadinimai, kaip — „Vieno žmogaus išpažintis“ arba „Meilė lig mirties“. Tačiau man atrodo, kad įžeisčiau kun. Antaną, jeigu skambia antrašte viliočiau skaityti jo sielos džiaugsmų ir skausmų pynę.

Dėl to šiuos užrašus pavadinau paprastu pavadinimu — „Kunigas“. Tai yra vienintėlis mūsų kalboje žodis, kuris gali išsakyti jo asmens pilnatvę.

KUN. ANTANO LAIŠKAS MOTINAI

Visų kunigo Antano užrašų viršuje atradau ant paprastų vielojamo popieriaus lakštelių parašytą laišką motinai. Viršuje pažyméti 1944 metai; nei ménuo, nei diena neminima.

Braižas smulkutis, kai kur vos įskaitomas. Atskiros eilutės visai išbrauktos, tačiau iš storų juodo pieštuko brūkių spėju, kad tai padaryta kur kas vėliau. Matyt, kun. Antanas kada nors jį dar kartą skaitė ir rado reikalinga kai ką visai išbraukti.

Mažutėmis raidelėmis pasakojamas didelis gyvenimas. —

„BRANGI MOTUTE,

Rašau nuo šalčio sugrubusiais pirštais ir skausmo persipildžiusia siela. Rašau Tau kaip seniau Lietuvoje, tik šį kartą tikrai žinau, kad šio mano laiško neskaitysi: Tu pasilikai mirti, kad aš galėčiau gyventi.

O gal Tu jau mirus esi? Gal Tave atėjūnų kulka pakirto, gal sena širdis mūsų atsiskyrimo nepernešė?

Jeigu mirei, tikrai žinau, kad esi danguje: Tu nepakentei nuodėmės ir visas Tavo gyvenimas buvo beribė auka. Gal dėl to dabar šalia manęs esi, išmeldus iš Aukščiausiojo leidimą aplankyti savo sūnų...

Kad žinotum, Motute, kaip man širdį gelia! Kad žinotum, brangioji, kaip rauda mano siela! Šiandien man atrodo, kad kaip Judas išdaviau savo Mokytoją, nepajėgęs sekti Gerojo Ganytojo pavyzdį. Kai mano žmonės pasiliko namuose, pasirengę pernešti visus bandymus, aš tarsi bailys pabėgau. Aš neturėjau kunigiškos drąsos liktis saugoti savo avių nuo klajūnų vilkų...

Mane pirmą kartą gyvenime kankina baisi mintis: gal aš neturėjau pašaukimo būti kunigu? Taip, aš galiu drąsiai kalbėti bažnyčioje, kai iš sakyklos matau būrį žmonių, tačiau koks silpnas pasijuntu vienas savo kambarėlyje. Dėmesį įtempęs, skaitau brevijorių; apgalvodamas paslaptis, kalbu rožančių; kasdien prisiverčiu ką nors iš Šv. Rašto perskaityti... Deja, kai pagalvoju, ar pajėgčiau būti kankiniu ir mirti tarp budelių už Kristų, — aš bijau suformuluoti galutinį atsaką. Man rodos, negalėčiau pernešti visų skausmų, ir išduočiau Nukryžiuotąjį...

Aš Jį jau išdaviau. Apleidau Jį ir palikau vieną tabernakulyje. Kaip Petras, išsigyniau Kristaus, pasirinkęs baimę ir tremtį. Aš pats save ištrėmiau iš gimtojo krašto, kad nereiktų prisipažinti esant Kristaus mokiniu...

(Šitoje vietoje visa laiško pastraipa subraukyta, tačiau galiu dar įskaityti atskirus žodžius ir skiemenis: „atgaila“, „šventvagystė“, „au...“).

Aš ir Tave apleidau, Motute, nors Tu manęs nedraudei, priešingai — dar įkalbinėjai trauktis. Tačiau gal Tu noréjai padėti man apsispręsti, motinišku jautrumu nujausdama, kad likęs galiu savo Mokytoją išduoti? Pamenu, tarei man: „Tu esi **kunigas...**“

Taip, kunigas esu ir turėjau žinoti, kokia mano dalia: mokinys negali būti didesnis už savo Mokytoją; Jį kankino, turėjo kankinti ir mane...

Užmerkiu akis ir matau: Tu, Motute, nedavalgiusi siunti man maisto siuntinėlį, kad tik aš būčiau sotus; nenusiperki sau naujo rožančiaus, seną, sutrūkusį siūlais raišioji, kad tik man kelis litus į Seminariją nusiųstum; basa eini į bažnyčią, tačiau taip karštai meldiesi, kad mano visos maldos Tavo vieno „Sveika Marija“ neatstotų... Jaučiau, senatvėje svajojai pasilsėti pas savo sūnų, kurį už suprakaituotus pinigėlius į kunigus išleidai, tačiau aš apleidau Tave, kai Tau buvau reikalingiausias. Kas užspaus Tavo stingstančias akis, kas Tavo duobę pašlakstys, kas Tau žemės saują ant karsto numes?..

(Toliau vėl keli išbraukti sakiniai ir, tarsi taip sau braižant, be jokio sąryšio pagražintu braižu įrašyti keli Šv. Rašto sakiniai: „Kas rūpinasi savo gyvybę išgelbėti, prapuldys ją, ir kas ją praranda, išgelbės ją“ — „Palaiminti, kurie persekiojami dėl teisybės, nes jų dangaus karalystė“).

(Bus daugiau)

NAUJAS „LAIKO“ KALENDORIUS

Truputį prieš šį „Laiko” numerį išsiuntėme visiems skaitytojams naują 1954 metų sieninį „Laiko“ kalendorių. Tai bus lyg nedidelė dovanėlė savo skaitytojams ir rėmėjams, kurie taip nuoširdžiai visus savo laikraščio reikalus atjaučia. Ta pačia proga kviečiame visus Gerb. Skaitytojus laiku atnaujinti prenumeratą, kad „Laikas“ be sunkumų galėtų ir šiais metais Jus lankyti. Tikimės, kad dar šiais metais „Laikas“ padarys vieną staigmeną, bet apie tai vėliau.

HURLINGHAM

IŠ HURLINGHAM PADANGĖS

Gruodžio 25 d., per pačias Kalėdas, Hurlinghamo lietuviai turėjo didelę šventę — lietuvių vaikučių Pirmąją Komuniją. Nors labai lijo, bet į Jėzaus širdies bažnyčią Hurlinghame susirinko daug lietuvių pasidžiaugti lietuviškojo atžalyno švente. Prie Pirmosios Komunijos priėjo N. A. Diminskaitė, S. H. Mikalčius, T. Juškevičiūtė, V. K. Mikalčiūtė, A. Bubnovas. O. Kisylius ir A. Lebeda. Prie jų prisidėjo keturi vaikučiai atvykę iš Avellanedos: A. Deveikytė, M. Sakalauskaitė, R. Deveikis ir T. Jasinevičius. Per pamaldas giedojo hurlinghamiečių choras, vargonuojant A. Petraičiui. Pamaldas laiké ir pritaikytą pamokslą pasaké kun. dr. A. Kleiva, MIC, o vaikučius Pirmajai Komunijai parengė p. Diminskienė. Po pamaldų p. Diminskų namuose įvyko gražios vaišės, kuriose dalyvavo visi prie Pirmosios Komunijos priėję vaikučiai, jų tėveliai ir artimieji. Vaišes paįvairino graži vaikučių programėlė.

Sveikintini hurlinghamiečiai, kad jie ir toli nuo tėvynės moka ir nori palaikyti gražius lietuviškus papročius.

MONTEVIDEO

O Su specialiais uždaviniais atvykęs į Montevideo, kurį laiką čia gyvens ispanas dr. J. Garrido, UNESCO Techninės Pagalbos Misijos šefas, įžymus fizikas. Lietuviams ypač įdomu ir malonu, kad jis yra Lietuvos bičiulis, vieną vasarą praleidęs joje, gražiai prisimenąs mūsų šalį ir žmones. Aplankęs Lietuvos Pasiuntinybę, dr. Garrido domėjosi daugeliu dalykų ir savo kai kurių draugų lietuvių, su kuriais jam teko studijuoti Prancūzijoje, Šveicarijoje ir pasižmonėti Lietuvoje, likimu. Žymusis svečias buvo aprūpintas reikiamomis informacijomis ir literatūra. Jis pareiškė, jog kur tik bus proga, visur jam būsią malonu Lietuvai padėti. „Mes, ispanai, sako, Lietuvos tragediją suprantame ir atjaučiame gal net daugiau, negu kiti“.

O Sujaudinta JAV Valstybės sekretoriaus Mr. Foster Dulles puikia kalba apie Baltijos šalis ir jo oficialiu užtikrinimu nedaryti nuolaidų užgrobikams, Urugvajaus Liet. Bendruomenės Vadovybė nusiunté kilniajam valstybininkui sveikinimo ir padėkos telegramą.

Garb. „Laiko“ Redaktoriui,
Avellanedoje.

GERBIAMAS REDAKTORIAU,

Šiuo nuolankiai prašau neatsisakyti patalpinti savo laikrašty mano pareiškimą:

1947 m. pradžioje į mane kreipėsi tūlas Katalinas, prašydamas pasirašyti po peticija neva tam, kad Urugvajaus valdžia leistų atvažiuoti į Montevideo Lietuvos konsului, kurio tuo metu čia nebuvo. Nemanydamas nieko blogo, pasirašiau. Dabar patyręs, kad tai buvo lietuvių komunistų pinklės, savo parašą atšaukiu ir juos smerkiu už apgavimą.

Su aukšta pagarba
(pas.) Aloyzas Šleivys
Montevideo, 1953 m. XII. 17 d.

URUGVAJAUS LIIETUVIAI kviečiami neužmiršti su savo duoklėmis prisidėti prie Tautos Fondo stiprinimo. Kurie dar neturi tam tikslui skirtų pasų prašomi įsigyti, jų kaina 1 pezas, o kurie jau turi juos — turėtų lipdyti į juos markutes — aukas. Tie pasai ir markutės gaunami pas p. p. Brazį Antaną, Kaušinė Adolfą, Grišoną Anatolijų ir Mačanską Ant.

Tautos Fondo Atstovybė.

PAJIEŠKOMI ASMENYS

Vadim'as Struckhov'as, buv. Klaipėdos Konservatorijos violončelės profesorius.

Pats p. Struchovas ar apie jį žinąs asmenys, prašomi suteikti žinias Lietuvos Pasiuntinybei, Montevideo calle Juan Maria Pérez 2820.

Pasiuntinybė
1953 m. gruodžio 23 d.

LIETUVIAI visame Pasaulyje

AUSTRALIJA

O Liet. Kultūros Fondo visuotinis suvažiavimas įvyko gruodžio 29 d. Be skyrių atstovų, į suvažiavimą buvo pakviesti savaitgalio mokyklų vedėjai, Bendruomenės apylinkių valdybų pirmininkai, dailininkų, rašytojų, muzikų atstovai ir kt. Gruodžio 30 d. buvo suruoštas literatūros ir muzikos vakaras.

O Iš Australijos į JAV-bes išvyko buv. Australijos Liet. Bendr. C. V. pirmininkas J. Vaičaitis ir buv. Katalikų Dr-jos pirm. A. Ustijanauskas su šeimomis.

O Vandos Marijos Luganevičiutės, kuri išgelbėjo skęstantį italą, pasiaukojimą plačiai aprašė ir jos nuotrauką įsidėjo australų spauda. Ji yra tik 16 metų, o išgelbėtasis turi 25 m. Kai kiti trys plaukikai negalėjo skęstančiam padėti, ji, rizikuodama savo gyvybe, skenduolį be sąmonės ištrauké į krantą, nors pati dėl to susipiausté kojas ir rankas. Ant kranto ištraukusi ji jį dirbtinu kvėpavimu atgaivino. Dabar ji yra apdovanota medaliu už pagalbą artimui. Prieš pora metų ji išgelbėjo skęstančią moterį.

ANGLIJA

O Gražiai užsirekomendavo lietuvių choras, pasirodęs per Edinburgo universiteto draugijos 40 m. sukakčiai paminėti suruoštą koncertą, kurio klausėsi 26 tautų atstovai. Prieš tai įvado žodį apie Lietuvą ir lietuvius taré Dr. Gronis. Chorui dirigavo Varnaityté-Mullen. Choristės buvo apsirengupsios tautiniais drabužiais ir tai pasirodymo įspūdį dar labiau sustiprino.

JUNG. AMER. VALSTYBĖS

O Amerikos Lietuvių Kongreso Chicagoje proga buvo sukviesta Lietuvių Bendruomenės apygardų ir LOK konferencija, kurią atidaré Chicagos apygardos pirm. P. Gaučys. Konferencijai vadovavo P. Gaučys ir Dr. Bajerčius. Iš pranešimų paaiškėjo, kad šiuo metu JAV-bėse veikia 12 apygardų ir 53 apylinkės. Jau parašyti ir atspausdinti laikinieji bendruomenės įstatai. Bendruomené atsidėjus organizuojama toliau. Sudaromas garbės teismas, kurio nariais jau sutiko būti L. Šimutis, L. Šmulkštys, A. Repšys ir J. Talalas. Ženklelių projektą padaré dail. V. K. Jonynas.

O Amerikos lietuvių spauda minėjo V. Kudirkos, Lietuvos himno autoriaus, mirties sukaktį. Spaudoj ir per radijus buvo pravestas palyginimas tarp Kudirkos aprašytųjų to meto žandarų ir šių dienų okupantų komisarų. Dabar Kudirka pavergtoje tėvynėje pravardžiuojamas "buržuaziniu nacionalistu", o parsidavęs bolševikams A. Venclova pasistengė sukurti bolševikišką „Lietuvos himną“.

O Amerikos Balsas New Yorke perdavė platesnį atsiliepimą apie jubiliejinį Amerikos lietuvių vyčių organo „Vyties" numerį, kuriame duodama esminė vyčių veiklos apžvalga. Įdėti arkiv. Cushingo, min. P. Žadeikio ir kt. sveikinimai. VLIKo pirm. M. Krupavičius palinkėjo vyčiams antrąjį jų kongresą sušaukti jau Vilniuje. Apie vyčių veiklą lietuvybės bare išsamią apžvalgą yra davęs kun. č. Jutkevičius, be kitko, pažymėdamas, kad Lietuvos laisvės bylos reikalu vyčiai amerikiečių valstybės vyrams, politikams ir spaudai yra pasiuntę per 40.000 laiškų.

JAV einanti „Laisvoji Lietuva“ stiprindama antibolševikinę kovą, uždraudė savo platintojams duoti „L. Lietuvą“ platinti komunistiškai nusiteikusiems kioskams. Nors laikraštis nuo to ekonomiškai nukenčia, bet tai konkreti antibolševikiné kova.

PRANCŪZIJA

* Prie Kultūros Laisvei Ginti Organizacijos sudarytame komitete lietuvius mokslininkus atstovauja prof. J. Baltrušaitis. Be to, į komitetą yra pakviesti prof. A. Maceina ir rašyt. I. Šeinius. Pasaulinio Motinų Sąjūdžio Tarptautinės Tarybos posėdyje Paryžiuje lietuvęs atstovavo O. Bačkienė.

* Krepšininkas V. Grybauskas už darbą sporto srityje prancūzų vyriausybės apdovanotas bronzos medaliu. Tai pirmas svetimšalis sportininkas, apdovanotas šiuo pažyméjimo ženklu. Kitas pasižyméjęs krepšininkas, T. Gailius, išsikėlė į Vokietiją, kur vadovauja sportui Vasario 16 gimnazijoje.

VOKIETIJA

O Augsburge 1953 m. gruodžio 6 d. įvyko lietuvių, latvių ir estų vaikų pirmas pobūvis. Dalyvavo lietuvių, latvių, estų komitetų pirmininkai, Pabaltijo ir vietinių vokiečių pedagogai, taip pat ir vaikų tėvai. Programą sudaré visų 3 tautų liaudies dainos, taut. šokiai ir eilėraščiai. Tai buvo pirmas Augsburgo vargo mokyklos vaikų viešas pasirodymas, kurio tikslas — pabaltiečių vaikų pažinimas vienas kito, draugiškas bendravimas, kuris tikrai ves ateity į tų tautų glaudesnį bendradarbiavimą.

Urugvajaus lietuviai vyčiai, suvaidinę „Subatvakaris Lietuvos kaime“

YPATINGA AIŠKIAREGYSTĖ

Vieno banko tarnautojas Pragoje Otto Raimann gali nusakyti daiktų istorijas. Tuo būdu jis ne sykį padėjo policijai.

Norėdama jį išbandyti, policija jį nusivedė į savo muzėjų ir parodė jam daugybę daiktų, klausdama jų istorijos.

Raimann tiksliausiai atpasakojo kriminalus, kurie buvo susiję su atskirais daiktais. Taip pat jis atpažino visus "netikrus" daiktus, kuriuos policija buvo ten padėjusi, norėdama jį suklaidinti.

O Dvi Argentinos futbolo komandos su dideliu pasisekimu lošia Ispanijoje. Vyks ir į kitas valstybes.

ŠACHMATAI

Šachmatų mėgėjams patiekiame Pirmojoj Pabaltiečių Sporto Šventėj suloštą mūsų šachmatininko J. Nastopkos partiją prieš latvį L. Lipiniks, kurią mūsų tautietis užtikrintai laimėjo.

Karaliaus Indiškas Gynimasis

Balti: J. Nastopka Juodi: L. Lipiniks

1. d2—d4 žg8—f6
2. žg1—f3 g7—g6
3. c2—c4 Rf8—g7
4. žb1—c3 0—0
5. e2—e4 d7—d6
6. Rc1—f4 žb8—d7
7. Vd1—c2 žf6—h5
8. Rf4—e3 e7—e5

L. Lipiniks, kuris yra Club Argentino de Ajedrez narys ir kartu su meisteriais Panno, Rossetto, Pilnik ir kitais žinomais šachmatininkais sekmingai dalyvavo to klubo pirmenybėse, partijos debiutą iki šios padėties lošė labai greitai, pasitikėdamas savo pajėgumu ir teorijos žinojimu. Tačiau jo paskutinieji du ėjimai nelabai įtikina. Juodųjų žirgo padėtis lentos pakrašty yra kebli ir, kaip tolimesné partijos eiga parodys, tik palengvins baltųjų puolimą. Gi vietoje e7—e5, juodiems, atrodo, geriau būtų buvę lošti c7—c5.

9. 0—0—0

Ilgoji rokiruoté Karaliaus Indiškame Gynime nė taip dažnai praktikuojama, bet šioje padėtyje ji pateisinama.

9. ..... c7—c6
10. Rf1—e2 Vd8—e7

Geriau buvo 10. .... Vd8—c7.

11. Re3—g5 f7—f6?
12. Rg5—e3

Išprovokavęs pozicijos susilpninimą juodųjų karaliaus sparne, baltųjų rikis grįžta į savo pasirinktą strateginį punktą.

12. ..... a7—a6
13. g2—g3 Rg7—h8

Juodieji ruošia savo žirgui pasitraukimo kelią.

14. h2—h4 b7—b5

Abu priešininkai pereina į puolimą skirtinguose sparnuose, bet baltųjų puolimas yra geriau paruoštas ir centralizuotas.

15. žf3—h2 žh5—g7
16. žh2—g4! Bf8—e8

Šiuo ėjimu juodieji gelbsti savo monarchą nuo mato, kurį baltieji grėsė jam duoti savo žirgu.

17. žg5—h6+ Kg8—f8
18. f2—f4 e5 : d4
19. Re3 : d4 b5—b4

Juodieji negalėjo lošti Ve7 : e4 dėl 20. Vc2 : e4, Be8 : e4. 21. Re2—f3.

20. žc3—a4 žg7—e6
21. Rd4—f2 f6—f5
22. h4—h5!

Netikslu būtų: 22. e4 : f5 dėl juodųjų atsakymo že6 : f4 su kontralošimo ir nekuriomis puolimo galimybėmis.

22. ..... f5 : e4
23 h5 : g6 h7 : g6

Netikėtai atsidūręs kritiškoje padėtyje, Lipiniks dabar jau ilgai apsvarsto kiekvieną ėjimą ir, pasirėmęs abiem rankom galvą, dideliu smegenų įtempimu ieško išsigelbėjimo kelio.

24. Vc2 : e4 Ve7—f6
25. Bd1 : d6

Baltieji turi daug išlošimo būdų. Pasirinktasis veda tiesiai prie tikslo.

25. ..... Rh8—g7
26. Re2—g4 žd7—b8

Šitas priverstinas žirgo pasitraukimas tarytum patvirtina dėsnį, kad šachmatų lentoje stipriausia pozicija yra pradiné.

27. Rg4 : e6 Be8 : e6
28. Bd6 : e6 V6f : e6
29 Rf2—c5+ Kf8—e8
30. Bh1—e1! Rg7 : h6
31. Ve4 : g6+

„Muy lindo“, (labai puiku) pasaké Lipiniks ir paspaudė p. Nastopkai ranką pasidavimo ženklan, nes grėsė valdovės praradimas ir matas keliais ėjimais. Nuo neišvengiamo mato negelbėjo tęsinys: 30. ..... Ve6 : e4; 31. Be1 : e4+, Ke8—d7; 32. Be4—e7+, K d7—d8; 33. žh6—f7+ ir matas. Arba: 31. .... Ke8—d8; 32. Rc5—b6+, Kd8—d7; 33. ža4—c5+, Kd7—d6; 34. žh6—f7+ ir matas.

ILGAMETIS LIETUVOS ŠACHMATŲ MEISTERIS V. MIKĖNAS UŽĖMĖ TREČIĄ VIETĄ

paskutiniam Sov. S-gos šachmatų meisterių turnyre, laimėjęs partijas prieš pasaulio meisterį Botviniką, didmeisterį estą Kereską ir visą eilę kitų žymių pasaulinio masto šachmatininkų.

PASAULIO LIETUVIŲ ARCHYVAS LAUKIA MŪSŲ PARAMOS

Lyg vėjas prabėgo apie pusmetis laiko, kai aš per spaudą kreipiausi į Argentinos lietuvius prašydamas kas turi kokią nors archyvinę medžiagą, kad perduotų man, o aš ją perduosiu JAV įsteigtam ir pilnai veikiančiam **Pasaulio Lietuvių Archyvui**, kad šis rūpestingai saugotų ir ruoštų medžiagą ateities istorikams, norintiems rašyti mūsų tautos istoriją ir pan. Šis mano atsišaukimas buvo ne kas kita, kaip **balsas tyruose!** Tik vienas-kitas iš tūkstančių ką nors archyvinio turinčių į šį atsišaukimą atsiliepė ir tai tik privatūs asmenys. O organizacijos, kurios apsivertusios tokia medžiaga ir ta medžiaga visai joms nebereikalinga — tyli. Néra r ikalaujama, kad būtų atiduodami įvairūs originalai; dokumentų, bylų, protokolų ir t. t., PLA mielai priima nuorašus ir kopijas.

Štai pasibaigė 1953 metai ir PLA turi duoti metinę savo veiklos apyskaitą, kurioje nefiguruos gauta medžiaga iš Argentinos lietuvių, nes tokios PLA negavo, o negavo todėl, kad Argentinos lietuviai nesiteiké PLA įgaliotiniui perduoti. Tik todėl, vėl kreipiuosi į visas Argentinos lietuvių organizacijas ir pavienius asmenis, kad skubiau ateitų talkon PLA su turima archyvine medžiaga. Organizacijos prašomos iš savo turimų archyvų nereikalingos medžiagos paruošimui ir perdavimui man, paskirti vieną asmenį, kuris reikiamiems dalykams patiektų apibūdinimus ir galimai pilniau paruoštą medžiagą perduotų man, kad aš galėčiau ją tuoj gavęs persiųsti P. L. Archyvui.

Kad aiškiau būtų kokią medžiagą reikia archyvui atiduoti, patiekiu siųstinų dalykų sąrašą:

1. ARCHYVINĖ MEDŽIAGA: Organizacijų protokolų knygos, kongresų, konferencijų ir kitų suvažiavimų protokolai ir kt. Vienuolynų, parapijų, organizacijų, įstaigų, įmonių ir pavienių asmenų archyvai ir kt. Iš laikraščių iškarpos. Rengtų parodų, vaidinimų ir minėjimų-akademijų plakatai, bilietai, kvietimai, programos, katalogai ir kt. Laimėjimų moksle, sporte ir kitur pažyméjimai. Pasakytų kalbų, giesmių, dainų ir muzikos plokštelės ir magnetiniu būdu užrašymai. Įvairių įvykių filmos, fotografijų NEGATYVAI ir KLIŠĖS. Rankraščiai. Laiškai. Laiškų blankai ir vokai su lietuviškais vaizdeliais ir lietuviškais įrašais. Lietuviškos atvirutės. Parašyti atsiminimai, veiklos istorijos ir kt.

2. BIBLIOGRAFINĖ MEDŽIAGA: Bet kuria kalba lietuvių parašyta spauda. Apie lietuvius kitataučių parašyta spauda. Spauda lietuvių išleista bet kuria kalba.

3. MUZIEJINĖ MEDŽIAGA: Bažnytinės ir organizacijų vėliavos, antspaudai, ženklai, sarfai, uniformos ir kt. Įvairiomis progomis gauti ordenai; medaliai ir kiti pasižyméjimo ženklai. Iš Lietuvos atsivežti suvenyrai: gintaras, žemė, pinigai ir kit., drožiniai, audiniai ir kt. Fotografijos, paveikslai, žemėlapiai, planai, modeliai ir kita vaizdiné priemoné.

Visa tai galima siųsti įvairiais kiekiais tiesiog į PLA šiuo adresu: PASAULIO LIETUVIŲ ARCHYVAS, 2601 W. Marquette Rd., CHICAGO 29, Ill., U. S. A., arba perduoti man. Kreiptis į mane šiais adresais: calle Mendoza 2249, Avellaneda (prieš liet. bažnyčią), ir c. Paso de Burgos 1783, Avellaneda.

L. Kančauskas

P. L. Arch. Įgaliotinis Argentinoje.
Avellaneda, 25.12.53.

O Romoje eina paskutiniai pasiruošimai pop. Pijaus X šventuoju paskelbimo byloje. Skelbiama, kad Šv. Tėvas Pijus XII iškilmingai jį paskelbs šventuoju dar šiais metais gegužės 29 d.

BERISSO

BERISSO LIET. MOKSLEIVIŲ ŠVENTĖ

1953 m. gruodžio 19 d. „Mindaugo" Dr-jos patalpose įvyko pirmoji Berisso lietuvių studentų ir moksleivių mokslo metų užbaigimo šventė. Šventės iniciatoriumi buvo p. V. Stundžia, komisiją sudaré pirm. Ant. Jočys, sekr. L. Marcinkevičiuté. Šventę gražia kalba atidaré stud. Val. Bukauskaité. Programą išpildé patys moksleiviai, tarp kurių pažymėtini solisté St. Skikiené, pianistai L. Marcinkevičiuté ir V. Stundžia (jr.), deklamatorės N. Marcinkevičiuté ir O. Siménaité. Po jų lietuviškų dainų sudainavo muz. V. Rymavičiaus vadovaujamas mergaičių choras. Visi programos dalyviai gausios publikos buvo sutikti smarkiais plojimais ir šiltu pritarimu.

Po programos buvo pasitarimas studentų organizac. bei lietuvybės reikalais. Ten, be kitko, turiningas kalbas pasaké „Mindaugo" Dr-jos vicepirm. V. Stundži ir Prek. ir Pram. Sąjungos pirm. J. čikštas. P. Vincas Stundžia, nusakęs šio pasitarimo tikslus, būtent, nustatyti priemones, kaip išsaugoti lietuvių tautos lobyną, kalbą papročius, dvasią, toliau tęsé: „Mes, ateiviai, vieni anksčiau, kiti véliau palikome Mindaugo, Kęstučio, Vytauto ir kitų kunigaikščių amžiais saugotą mūsų bočių, mūsų protėvių ir tėvų žemę. čia apsigyvenome, sukūrėme savo šeimų židinius, bet visų mūsų širdyse atsiliepé tas pats skausmas, kaip išlaikyti gyvas mūsų pačių įdiegtas kraujas, tekantis per mūsų vaikų gyslas. Mes matome visi, kurie norime matyti, suprantame, kurie norime suprasti. Tos gėlės, kurios dar nesuspėja pražįsti, yra šalnos užgautos..." Kalbėtojas ragino visus organizacijų atstovus į tą reikalą kreipti ypatingą dėmesį ir nenuleisti rankų, kad lietuvybę būtų galima savo jaunojoje kartoje išlaikyti. „Mano nuomone, tesė p. Stundžia, nė jaunuoliai kalti, kad juose žūsta lietuvybė, bet mes patys kalti, kad jos nesistengiame išlaikyti, kad įpilame savo nesugyvenimu, organizacijos nesutikimu su organizacija nuodų, kurie užnuodija jaunuolių širdis ir atitolina juos nuo mūsų. Mindaugas, matyadmas pavojų, suvienijo daugumą kunigaikščių ir pačią Lietuvą. Ją suvienijęs, apgynė nuo priešų." Toliau kreipėsi į visas organizacijas, kad jos visos susirūpintų lietuvių tautinės gyvybės išlaikymu ir pasiūlė, kad visos Argntinos Liet. Organizacijos būtų vieningos; kad darytų jaunimo sąskrydžius; kad visos organizacijos stengtųsi įkurti lietuvišką mokyklą arba vakarinius kursus, kad mokytųsi dainuoti ir giedoti lietuviškai, kad mokytų savo jaunimą tautinių šokių. Pramonininkų ir Prekybininkų Sąjungai palinkėjo, kad ji įsteigtų tinkamą vasarvietę, kuri būtų pavadinta „Parque Lituania".

Po jo kalbėjęs p. J. čikštas lietuvišką jaunimą pasveikino jautriais žodžiais. Ir jis pabrėžė, kad mes patys kalti, jog nemokame suburti lietuviško jaunimo į savus ratelius, kad neduodame jiems tinkamo pavyzdžio. „Toms nelaimėms prašalinti, kalbėjo toliau, kaip tik norime suburti visus sveikai galvojančius tautiečius į vieną vienetą, kad ekonomiškai sustiprėtume ir kad pasivytumėm kitataučius". Kviesdamas berissiečius prisidėti prie pradėtojo darbo, pabrėžė: „malonu sveikinti mindaugiečius, kurie pirmieji atkreipė dėmesį į mūsų šauksmą ir eina į talką lietuviškų jėgų stiprinimui." Savo jautrią kalbą p. čikštas užbaigė, kad bendrai dirbdami galėsime padaryti didelius darbus, kuriais džiaugsis mūsų jaunoji karta.

Abiejų iniciatorių kalboms susirinkusieji pritaré plojimu. Be to, dar žodžiu sveikino Berisso liet. moksleivius p. V. Rymavičius Šv. Cecilijos choro ir Liet. Radio Valandėlės vardu, o raštu — „Laiko" redaktorius. Tikimasi, kad ši pirmoji studentų ir moksleivių šventė turės nemažai reikšmės tolimesniam iš liet. kolonijos kilusių studentų susiorganizavimui ir tarpusaviam bendradarbiavimui. Tai būtų gražus jaunosios kartos įsijungimas į lietuvišką darbą ir senosios kartos darbų įprasminimas. — Npn.

GRAŽIOS VESTUVĖS

S. Gabriūnaitė gruodžio 12 d. šeimos židinį sukūrė su J. Santucho. Po religinių apeigų gražios vaišės buvo „Mindaugo" Dr-jos patalpose, kur linksminosi virš šimto svečių, kurių tarpe matėsi svečių iš Buenos Aires: p. p. Alasevičiai, Leitai ir Baniuliai.

MIRĖ L. LUPEIKA

Gruodžio 16 d., sulaukęs 86 m. amžiaus, miré Leonas Lupeika. Velionis buvo kilęs iš žemaitijos ir Argentinon atvykęs 1909 m. Paliko liūdesy žmoną, tris dukteris ir sūnų.

SUNKIAI SERGA

Po sunkios operacijos jau kuris laikas sunkiai serga Jurgis Vaitekūnas. Gydosi ligoninėje, kuris yra c. 43 tarp 5 ir 6, Eva Peron miešte.

UŽBAIGĖ SENUOSIUS METUS

Senųjų metų užbaigimas buvo surengtas gruodžio 31 d. „Mindaugo" Dr-jos patalpose. Buvo vaišės (asado) ir šeimyniški šokiai, kurie tęsėsi iki Naujųjų Metų. Svečių buvo gana daug susirinkę.

NAUJA ŠEIMA

Felikso ir Veronikos Žemaičių vienturtė dukté Aldona lapkričio 28 d. sukūrė šeimą su čekoslovakų kilmės jaunuoliu L. Kepper. Religinės santuokos apeigas atliko vietos klebonas, o iškilminga vestuvių puota buvo „Nemuno" patalpose, kur buvo susirinkę apie 200 svečių. Jaunieji povestuvinei kelionei išvyko į Kordobą ir į Mendozą, kur mano prabūti apie ménesį laiko. Grįžę apsigyvens Berisso mieste.

S. D.

O **Kun. L. Zubauskas**, kuris gruodžio pradžioje atlaiké pirmąsias šv. Mišias, yra paskirtas vikaro pareigoms į San Pedro miestelį. Šiomis dienomis pareigas ruošiasi perimti.

PADĖKA

Visiems, prisidėjusiems prie „Mindaugo" Dr-jos ir jai pritariančių Berisso moksleivių mokslo užbaigimo šventės surengimo, įvykusio 1953 m. gruodžio 19 d. „Mindaugo" Dr-jos patalpose, Napoles 4260, reiškiame viešą padėką. Ypatingą padėką reiškiame muz. V. Rymavičiui už mergaičių choro mokymą, P. Savickui, akompanavusiam akordeonu, V. Bukauskaitei už gražią atidarymo kalbą, P. Leipui už išvertimą liet. dainų į ispanų kalbą, solistams St. Skikienei ir R. Nenno, pianistams L. Marcinkevičiutei ir V. Stundžiai, deklamatoriams N. Marcinkevičiutei ir A. Siménaitei, visoms choristėms už gražų dainavimą, „Laiko" ir „A. L. Balso" redaktoriams ir leidėjams už veltui dėtus skelbimus, už atsilankymą į programą kun. dr. K. černiauskui, p. Pr. Ožinskui su Ponia, Liet. Centro pirm. p. L. J. Miciudui su Ponia, p. Dėdelei ir kt. L. C. nariams, Vyčiams, atvykusiems su ekskursija, Tautos Fondo pirm. p. J. čikštui, p. čikštaitei, p. Vinkšnelytei, pianistui virtuozui Andr. Kuprevičiui, L. T. M. Ansamblio „Daina" vadovui p. Al. Petravičiui, Liet. Skautų atst. p. V. Svederskui, „Nemuno" atstovams p. Savickui ir p. Rakūnui ir visiems lietuviams taip skaitlingai atsilankiusiems ir moraliai parėmusiems mūsų parengimą. Dėkojame prie parengimo pasidarbavusioms p-lėms O. Leiputei, A. Grizaitei, L. Marcinkevičiutei, M. Gvozdytei, J. Mažuikytei, p. p. J. Griškai, A. Ražanskui, F. Zubauskui, A. Stulpinui, A. Voguliui, E. žagrakaliui, p. Jaskūnaitei, Dr-jos vald. pirm. M. Tamoliūnui, p. J. Intui, p. K. Pilkai, p. A. Voguliui ir šio parengimo organizatoriui p. V. Stundžiai bei visiems kitiems, kurių negalime suminėti. Visiems mokslo metų užbaigimo rengimo komisijos vardu tariame lietuvišką nuoširdų ačiū.

Pirmininkas Sekretorius
Antanas Jočys Lid. Marcinkevičiuté

VIEŠA PADĖKA

Mūsų vyrui ir tėvui ilgai esant ligos patale, jį lankiusiems, ir jam mirus už moralią paramą ir gėles J. M. Tamoliūnams, Skaržauskams, Voguliams, Janoniams, Stundžiams, Dargužiams, T. Slapšiui, S. Mikelaitienei, L. Marcinkevičiutei, A. Grižaitei, S. Gvozdaitei, J. Mažuikaitei ir J. Leiputei, rinkusioms aukas vainikui, kun. K. černiauskui už religinį patarnavimą, mindaugiečiams, S. Dargužiui, A. Gvozdui, K. Janoniui, A. Sarafinui už gėles ir visiems kitiems, mus materialiai ir moraliai užjautusiems, reiškiame nuoširdžią padėką

Ona Mikaliūnienė ir sūnus
Albertas Mikaliūnas

Su "FLASH ELEKTRONIKU" fotografuoju sužieduotuves, vestuves, krikštynas, gimtadienius ir kitas šeimų bei organizacijų šventes. ORGANIZACIJŲ VEIKLOS NUOTRAUKAS VELTUI PATIEKIU PASAULIO LIETUVIŲ ARCHYVUI IR SPAUDAI. Atlieku visus foto darbus.

L. KANČAUSKAS,

c. Mendoza 2249, Avellaneda, (prieš lietuvių bažnyčią), Tel. 20 - 9027 nuo 16 iki 20 val.

ROSARIO

SUSTOJO BAŽNYČIOS STATYBA

Nuo gruodžio 22 d. Šv. Kazimiero bažnyčios statyba visiškai sustojo. Mat, nuo to laiko prasideda metinės statybos darbininkų atostogos. Bet visgi jau spėta pilnai užbaigti ir išdažyti parapijos namas, o bažnyčios nebaigtas liko tik vidus. Darbas prasideda š. m. sausio 7 d.

T. MARIJONAI GAUNA NAUJĄ PARAPIJĄ

Rosario kardinolas svarsto paskirti šiame mieste dvi naujas parapijas. Viena iš jų bus paskirta Tėvams Marijonams. Parapija bus paskirta tose ribose, kur stovi naujoji Šv. Kazimiero bažnyčia, kad apylinkėj gyvenančius galėtų lengvai aptarnauti. Į naujos parapijos ribas įeis nemažai ir lietuvių šeimų, nors parapija savo aptarnavimu apims visus Rosario lietuvius.

SUSIŽIEDAVO

Diana Daugytė Kūčių išvakarėse susižiedavo su Adelqui C. Rodriguez. Šauni vakarienė buvo jaunosios tėvų namuose, kur dalyvavo daug svečių, jų tarpe p. Dianos krikšto tėvai p. Adelė ir Kaz. Kalainiai. Vestuvės pramatomos vasario 20 d. šv. Antano bažnyčioje.

ŠAUNIOS KRIKŠTYNOS

Teodora ir Stasys Užkuriai, gyv. c. 22 de Agosto, Rosario, surengė šaunias savo dukters Mirtos Anelės krikštynas. Krikšto apeigos buvo Buen Pastor koplyčioje. Krikšto tėvais buvo Sigita Andrijauskaitė Jespelkienė ir Antanas Latvėnas. Krikštynose dalyvavo iš Buenos Aires S. ir St. Jespelkiai, iš Rafaelo, S. Fe — Valiukaičių šeima, iš Rosario — Guzų, Andrijauskų, K. ir Ad. Kalainių, Tičiukonių, Latvėnų, Zaukų šeimos, p. Budrinas ir kt. Šeimininkai turi pavyzdingą krautuvę.

O **Prieš pora savaičių** miesto valdyba panaikino Lucero gatvės pavadinimą. Toje gatvėje yra ir naujai statoma lietuvių bažnyčia. Dabar ta gatvė vadinsis Nuestra Señora del Rosario. Seniau ta gatvė turėjo tą vardą, taigi ir dabar jai grąžintas senasis vardas.

O **Joana Seniūnaitė** rengiasi vasario 5 d. moterystei, kuri bus palaiminta Merced bažnyčioje. Bus iškilmingas santuokos aktas su šv. Mišiomis.

O **Gerardas Švarlys** su Fed. de Carne ekskursija buvo išvykęs į Miramar. Kartu tenai buvo nuvykęs ir Aleksavičiukas. Atostogas praleido labai gerai.

O **Didesnis Kūčių suėjimas** buvo pas O. ir J. Liutkevičius ir p. p. Daugius.

O **Lietuvis P. Strelius** buvo vieno įpykusio ruso pavojingai perdurtas. Dabar ligoninėje pamažu sveiksta.

TEMPERLEY

GRAŽUS PAGERBIMAS

1953 m. gruodžio 27 d. „Aušros" choras grįžusiam iš š. Amerikos kun. J. Margiui surengė gražų pagerbimą p. p. Vaišvilų namuose, Temperley. Vaišėse, be kun. J. Margio, dar dalyvavo klier. J. Stasiulevičius, visi „Aušros" choro nariai ir keletas kitų svečių. Pietų metu kalbėjo choro vadovas p. Ig. Valantinavičius, p. Vl. Giedraitis, ARLB Temperley Ap. pirm. A. Repečka ir J. Stasiulevičius, apibūdindami Temperley lietuvių veiklą. Kun. Margis papasakojo apie š. Amerikos lietuvius, jų veiklą, organizacijas ir jų gyvenimą.

Véliau „Aušros" choras padainavo keleta lietuviškų dainelių.

Gražiai pasižmonėję ir pasilinksminę iki pavakario, visi grįžo į namus kupini gerų įspūdžių ir pasiryžimo su ta pačia energija ir pasiaukojimu dirbti Dievui ir tėvynei. — K.

KURIASI "LIETUVIŠKA KALIFORNIJA"

Dar galite geriausiomis sąlygomis įsigyti žemės sklypą prieš pat vaikų koloniją ir prieš pat ežerą.

Naudokitės proga veltui aplankyti Calamuchita. Daugiau žinių galite gauti pas įgaliotinį KAROLĮ DOBKEVIČIŲ, Tinogasta 4588, V. Devoto, arba jo vardu — Florida 248, II aukšt. Escritorio 24—25, Buenos Aires.

LAIMĖJIMAI

Naujųjų Metų proga Temperley lietuviai laimėjo premijas: p. V. Bartulis laimėjo „Aušros" choro dovaną — gražų odinį lietuvišką albumą, o p. P. Vaišvila savo draugų tarpe laimėjo moderniška radio aparatą. — K.

PAJIEŠKOJIMAI

Juozas Tranauskas pajieško Vincento Tranausko šeimos ir jo sesers Polonijos, ištekėjusios už Mykolo Juknos. Žinantieji apie tuos asmenis informacijas prašomi siųsti: Joseph Tranauskas, 426 Myrtle Ave., Cheltenham, Pa., USA.

Vladas Vitkus, Prano ir Sofijos Daujotaitės Vitkų sūnus, gimęs Šiauliuose, pajieško savo dviejų brolių **Jono ir Aleksо Vitkų**, iš Lietuvos į Argentiną išvykusių tarp 1925-28 m. Patys pajieškomi arba apie juos bet kokių žinių turintieji prašomi pranešti "Laiko" Red.

Vl. Vitkus turi labai įdomių žinių.

MOKSLO GALIA

Vienas pakankamo amžiaus žmogus visuomet prieš akis mato šešėlį. Jis nueina pas akių gydytoją. Šis jį ištiria ir pritaiko akinius.

— Ir dabar?... Kaip jums atrodo?

— Labai gerai. Dabar tą šešėlį matau daug aiškiau.

VISUOMET MANDAGUS

Visuomet mandagus ponas įspėja savo tarnaitę:

— Man labai patinka, kad jūs stengiatės kovoti su musėmis namuose. Bet aš nenoréčiau sutikti, kad mano sriuba yra geriausia priemoné musėms pribaigti.

MAUDYKLĖS „KAUNAS"
sav. Vladas ir Konstancija Masiokai
Šūrans vandens maudyklės, karšti ir šalti užkandžiai, malonus patarnavimas.
Agua Salada.

Vytautas Sadžius Krištaponis, technikas konstruktorius ir atstovas Amerikos Parodoje Mendozoje.
Catamarca 370, Mendoza.
Tel. 12977

KRAUTUVĖ „NARUŠIS"
Maisto produktai, gėrimai ir smulkios prekės; c. Unanue 6360, Villa Lugano. Sav. V. NARUŠEVIČIUS.

* OPTIKAS V. RASIŪNAS: Gral. Mariano Acha 876, Morón: šešt. 13-17 val. ir sekm. 13-16 val.

* MINKŠTU KĖDŽIŲ DIRBTUVĖ Sav. Mikelionis ir Gelbuda: Cosquin 5565, Villa Lugano.

* HORACIO E. CZOP fotografuoja vestuvių, gimtadienio, sužiedotuvių, krikšto ir įvairių švenčių progomis. Isleta 3317, Val. Alsina (4 de Junio).

RADIO TECHNIKAS
V. RAMANAUSKAS
mokslus baigęs JAV-bėse.
Dirba naujus ir taiso visokių rūšių radio aparatus. Duoda išsimokėjimui.
POLA 289, Buenos Aires
T. E. 64-4154

* Moderniškų BALDŲ ir SOFŲ Fabrikas
SAV. E. JUOZAS LISAUSKAS
Pilcomayo 2323 (aukšt. Brasil 1000)
4 de Junio

* MOTERŲ GROŽIO SALIONAS IR KIRPYKLA „HENRY". Įvairiausiu madų šukavimas moderniausiomis priemonėmis. 20 metų praktika. Sav. Henrikas Lukaševičius: Leandro N. Alem, 818, Banfield.

* ČIUŽINIŲ, UŽUOLAIDŲ DIRBTUVĖ - PARDUOTUVĖ. Parduodama bovelna, vilnos, įvairios drobės, valizoms užvalkalai, gulimos kėdės ir turkiškos lovos. Taisomos minkštos kėdės. Sav. Antanas Šalčiūnas: Juan B. Alberdi 933 — Bs. Aires. T. E. 60-2784.

HORACIO CZOP
KIBIRŲ FABRIKAS
(Baldes y Canastos)
vartojamų prie statybos ir priešgaisriniam smėliui.
ISLETA 3317, Valentin Alsina
T. E. 20 - 9790

* PARDUODAMI DU NAMAI: 1 — gyvenamas butas, patalpa fabrikui (galpón) 20 kv. m. su industrine kanalizacija ir elektros jėga; 2 — gyvenamas departamentas, patalpa fabrikui 140 kv. m., vanduo, gazas, elektra ir medžio apdirbimo mašinos (carpinteria). Kreiptis: c. Libertad 481, Quilmes.

SVARBIEJI ADRESAI

Lietuvos Pasiuntinybė Urugvajuje: Juan Maria Perez 2820, Montevideo, Telef. 41-55-91.

VIEŠBUČIAI ATOSTOGOMS:

* ALF. DEGULIO ir K. PAULAUSKO lietuviškas restoranas su lietuviškais valgiais yra Paseo Colón 449, Buenos Aires. Didelis valgių pasirinkimas, mandagus aptarnavimas. Aptarnuja patys šeimininkai.

* „LIETUVA" Sav. V. Nalivaika. Dėl informacijų kreiptis: Turismo Agencia, Florida 165 (Galeria Güemes), escritorio 529, p. 5, T. E. 33-9584.

* „PENSION LITUANA", sav. Juozas Palšis: Villa Rumipal, Córdoba, Dpto. Calamuchita. Prie žavingo kalnų ežero (Lago Embalse). Lietuviški valgiai, mandagus patarnavimas. Pragyvenimas dienai tik $ 17.

* „ŽEMAITIJA". Islas del Ibicuy. Sav. J. ir A. Burokai.

* CONDOR HOTEL, Villa Rumipal, frente al Balneario del Embalse del Rio III (Sierras de Córdoba). Sav. Paulauskas ir Degulis. Lietuviški valgiai. Pragyvenimas dienai tik $ 19.

„LAIKO" SPAUSTUVĖ
pigiai ir meniškai atspaudžia vizitines, vokus, propagandos lapelius, vestuvinius pakvietimus, Pirmos Komunijos paveikslėlius, įvairius komercinius blankus ir atlieka kitus spaudos darbus.
Kreiptis:
Mendoza 2280 Avellaneda, Buenos Aires. T. E. 26-9027.

JUOZO ŠNIPO BATŲ DIRBTUVĖ ir Cigarečių Parduotuvė: Cabildo 651, Villa Porvenir, Avellaneda. Gaminami nauji ir taisomi seni

Imprenta de "LAIKAS"
Mendoza 2280 * Avellaneda

LIETUVIAI, SAUGOKIT SAVO SVEIKATĄ,
dažnai pasitikrindami Rivadavia 3070, Bs. Aires., šlapumą, kraują, odos sutrikimus, virškinimą, skilvį, inkstus, reumatizmą, širdį, kvėpavimo organus, nervus, gerklę, nosį, ausis.
Gydytojai: Filippini, Aiello, Macchi, Morales.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Rivadavia 3070, Plaza Once, Bs. Aires

MR V LISAUSKAS
31 NORWOOD AVE
BROOKLYN 8, N.Y.
ESTADOS UNIDOS

Buenos Aires Avellaneda

GRAŽI PABALTIEČIŲ SPORTO ŠVENTĖ

Lietuviai sportininkai visur gerai pasirodo. Ir Agentinos Liet. B-més sporto klubas „Kovas" pirmą kartą Argentinoje pasirodė 1953 m. gruodžio 20 d. trijų Pabaltijo tautų bendroje sporto šventėje, kuri įvyko Aušros Vartų parapijos aikštelėje, Avellanedoje. Nors ne visos sporto šakos buvo atstovaujamos ir lietuviai laimėjo tik antrąją vietą, bet tokia šventė įnešė ne tik į sportininkų, bet ir į lietuvių kolonijos gyvenimą šiek tiek naujumo.

Tuoj po pietų Lietuvių Salės šaltiniame kambaryje prasidėjo šachmatų turnyras, kuriame iš visų trijų pabaltiečių dalyvavo po tris žaidėjus. Lietuvius prie šachmatų lentų atstovavo J. Nastopka, K. Ramašauskas ir A. Repečka. Teisėju iš lietuvių pusės buvo išrinktas agr. A. Šantaras.

Oficialus sporto šventės atidarymas buvo aikštėje, kurioje buvo susirinkę visų trijų tautų tinklinio lošėjai ir nemažas būrys žmonių, atėjusių pasižiūrėti rungtynių. Šventę trumpa kalba atidaré Rengimo Komisijos pirm. Dr. A. Kairelis. Po to naują liet. sportininkų véliavą pašventino ir žodį taré kun. dr. A. Kleiva. Véliavos kūmais buvo p. Babronienė ir P. Vaitkevičius. Įteikus liet. sportininkams véliavą kalbėjo estų bendruomenės pirm. p. E. Oraste ir buvo sugrotas estų himnas, toliau sveikino latvių atstovas p. F. Gaišais ir sugiedotas latvių himnas. Iš Liet. Bendruomenės pusės sveikino C. V. pirm. Ig. Padvalskis. Sportininkų paradui vadovavo žymus sportininkas, daug kartų Lietuvą atstovavęs tarptautinėse sporto rungtynėse, p. J. Bubnovas. Laimėjusiems sportininkams dovanas įteiké Sporto Klubo „Kovas" pirm. inž. L. Stašaitis.

Tinklinio lošime dalyvavo šie lietuviai sportininkai: Eug. Čepelevičius (kom. kapitonas), Jul. Bandžius, A. Kaibutas, R. Vedegys, A. Naujokas ir Rastauskas I. Tinklinio rezultatai po įtemptų, bet pavyzdingai sportiškų rungtynių išėjo sekantis: latviai — estai 2—0, lietuviai — latviai 1—2, lietuviai — estai 2—0. Pirmąją vietą laimėjo latviai, antrąją — lietuviai, trečiąją — estai.

Po tinklinio rungtynių ir trumpos pertraukos buvo lošiamas Lietuvių Salėje stalo tenisas. Stalo tenisą lošė Šmits — Vedegys 2—3, Sausinš — Rastauskas II 1—2, Kuga — Arlauskas 2—1. Lietuviai laimėjo pirmą vietą ir tuo pačiu taurę, latviai — antrąją.

Pabaigoje buvo paskelbti ir šachmatų turnyro rezultatai. Šachmatuose K. Ramašauskas laimėjo 1½ taško, J. Nastopka 1 tašką. Galutinis rezultatas — latviai laimėjo pirmą vietą (dvi taures), lietuviai — antrą (vieną taurę), estai trečią. Tačiau lietuviai draugiškumo ženklan savo taurę įteiké estams. Toks mūsų sportininkų gestas buvo visų labai šiltai priimtas.

Pasibaigus sporto šventei, buvo padarytas visiems sportininkams ir svečiams alutis, kurio metu kalbas pasaké estų atstovai Endel Oraste ir Gunnor Molder, Latvių Sąjungos atstovas F. Gaišais, sporto ekipos atstovas J. Hermanis, šachmatininkas L. Lipiniks ir režisorius A. Bulis. Iš lietuvių pusės sveikino Šventės Reng. Kom. pirm. Dr. A. Kairelis, Liet. Bendruomenės C. V. sekr. agr. A. Šantaras, Sp. Klubo „Kovas" pirm. inž. L. Stašaitis, Aušros Vartų par. kleb. kun. dr. P. Brazys ir kt. Buvo padainuota lietuviškų, latviškų ir estiškų dainų bei pasikalbėta tolimesnės sportinės veiklos temomis. Pramatoma tokias tarptautines šventes rengti kasmet.

Ši sporto šventė tikrai į mūsų santykius su kitais pabaltiečiais atneš naujų nuotaikų ir daugiau savitarpio susipratimo. Reikia manyti, kad ir kitose srityse pabaltiečiai mėgins vieningu keliu kovoti už savo vardą ir savo pavergtųjų Tėvynių laisvę. Linkėtina, kad tokia šventė nebūtų paskutiné, o kad paskatintų mūsų sportininkus dar labiau lavintis ir savo kolonijai parodyti lietuviškus sportinius sugebėjimus. — **Kr.**

BENDROS KŪČIOS LIETUVIŲ SALĖJE

Daugeliui mūsų tautiečių prašant ir kun. dr. A. Kleivai MIC organizaciniam darbui vadovaujant, gruodžio 24 d. Lietuvių Saléje, Avellanedoje, buvo surengtos bendros pagal lietuviškas tradicijas Kūčios. Į Kūčias susirinko nemažas lietuvių būrys, daugiausiai šeimos. Prieš Kūčias visus trumpu žodžiu pasveikino Aušros Vartų par. klebonas kun. dr. P. Brazys, visus atskirai pasveikindamas ir su visais lauždamas tradicinę plotkelę. Taip pat ir pažįstami tarp savęs pasisveikino, taip, kaip Tėvynėje buvo daroma. Prie Kūčių stalo, šienu apdengto ir lietuvišku būdu parengto, buvo sugiedota kalėdinių giesmių ir prisiminta Lietuvos partizanai, kurie neturi galimybių šiuo metu Kūčių švęsti. Kūčios užsibaigė apie vidurnaktį, ir po jų visi nuėjo į naktines Bernelių Mišias.

Prie Kūčių parengimo ypatingai daug prisidėjo visos šeimininkės, kurios nesigailėjo nei energijos, nei prakaito, kad tik jos gerai išeitų. Joms priklauso visų dalyvių nuoširdus dėkingumas.

KALĖDŲ EGLUTĖ

Gruodžio 27 d. Lietuvių Saléje, buvo surengta lietuvių vaikams Kalėdų Egluté. Vakaras buvo su visomis lietuviškomis tradicijomis: salės viduryje stovėjo sniegu apsidengusi ir išpuošta egluté, prie kurios Kalėdų Senelis dalino vaikams kalėdines dovanas, įspėdamas, kad jie turi būti geri ir klausyti savo tėvelių.

Programą atidaré Kalėdų Eglutės organizatorius kun. dr. A. Kleiva, trumpai papasakodamas apie šio vakaro reikšmę ir Kalėdų Senelį, kuris jau atkeliauja iš Lietuvos. Paskiau buvo įvairi ir ilga programa, kurią atliko lieutviai skautai, vadovaujami skaut. V. Lesniausko deklamavo eilėraščių, šoko klasinius šokius ir dainavo solo mergaičių būrelis, vadovaujamas p. O. Vanagienės, ir pašoko tautinių šokių Villa Lugano Lietuvių Centro jaunųjų šokėjų grupė, vadovaujama p. A. Mikelionienės. Bet įdomiausia programos dalis vaikams buvo, kai atėjo Kalėdų Senelis, su vežimu atsiveždamas dovanas. Senelis su vaikais pašoko ir pažaidė, papasakojo jiems apie Lietuvą, ragino mokytis ir visuomet gerai kalbėti lietuviškai, o paskui kiekvienam vaikučiui įteiké po dovanėlę.

Kalėdų Egluté lietuvių vaikams padaré tikrai gerą įspūdį, juos paskatino būti gerais ir jos jie lauks visus metus, iki ateinančių Kalėdų, kad vėl galėtų pamatyti Kalėdų Senelį ir iš jo gauti dovanėlių. Ši lietuviška tradicija palaikytina visose lietuviškose kolonijose, nes vaikams padaro neužmirštamą įspūdį ir paskatina juos stengtis lietuviškai kalbėti bent su savo tėvais.

DAROMA SPORTO AIKŠTĖ

Sporto aikštės įrengimas lietuvių par. kieme eina pirmyn. Aikštelė bus graži ir patogi bei atitiks visus sporto taisyklių reikalavimus. Įrengtoje aikštėléje bus galima rengti ir tarptautinės rungtynės.

LIETUVAITĖS LAIMĖJIMAS

Danuté Šumylaité Gilvydiené, „Laiko" Garbės Leidėja, atšventė savo didelio laimėjimo dieną — savo naujai išrastos, moderniškos, praktiškos ir lengvos rūbų kirpimo ir siuvimo sistemos, pavadintos „Danutės" vardu, užpatentavimą.

Gruodžio 20 d. p. p. Gilvydžių namuose akademijos vedėjos p. Danutės Gilvydienės garbei jos mokinės surengé didelę šventę, kurioje dalyvavo apie šimtas vienų tiktai mokinių. Keli kambariai skendo nuo suneštų gėlių ir kitų dovanų. P. Danutei Gilvydienei atidarius šventę, padėkojus mokinėms už puikią jos garbei suruoštą puotą ir nupasakojus visas padėtas pastangas, iki buvo išrasta naujoji sistema, mokinės ją sutiko smarkiais plojimais.

Po to ponia Gilvydiené atidengė gražų menišką diplomą, dail. R. Kuprevičiaus nupieštą ir „Laiko" spaustuvėje dailiai atspausdintą, kuris mokinėms labai patiko, ir visos tik laukia, kad greičiau galėtų baigti akademiją ir tą diplomą įsigyti. Čia pat buvo atnešta „Danutės" sistemos knyga, gražiu odiniu apdaru įrišta ir aukso raidėm išrašyta. Jos įžangą ir apibūdinimą perskaité viena iš akademijos mokinių. Vėl po ilgų plojimų buvo pakeltos šampano taurės ir sušukta valio — viva sistema „Danutė".

Vaišėms užsibaigus ir muzikai grojant specialiai išpuoštame sode, visos mokinės, šioje akademijoje pačios pasisiuvusios puošnias sukneles, desfiliavo publikai ir buvo gausiais plojimais sutiktos ir palydėtos. Fotografas L. Kančauskas tikrai pavargo nuo tų gražuolių, nes reikėjo padaryti virš šimto nuotraukų. Savo direktorei ir mokytojai p. Danutei Gilvydienei mokinės, visos pasirašiusios, padovanojo liuksusinį pergaminą.

Danuté Gilvydiené, naujos kirpimo ir siuvimo sistemos kūréja, savo mokinių tarpe.

PREK. IR PRAM. SĄJUNGOS VALDYBA

Prekybininkų ir Pramonininkų Sąjungos išrinktoji valdyba paskutiniame savo posėdyje pasiskirsté pareigomis: pirm. **J. Čikštas**, vicepirm. **A. Geigas** ir **B. Survila**, ižd. **B. Eidukonis**, sekr. I — **inž. J. Ramanauskas**, sekr. II — **L. Sruoga**, atstovas draugijoms — **J. Kanapinskas**, narys — **P. Vaitkevičius**. Numatyta ateityje déti pastangas suregistruoti visus lietuvius pramonininkus ir prekybininkus, kad ši ekonomiškai pajėgiausia Argentinos lietuvių dalis neliktų palaida, bet būtų organizuota ir stipri.

PIRMIEJI ATOSTOGAUTOJAI Į KORDOBĄ

Sausio 3 d. pavakare iš Aušros Vartų parapijos klebonijos išvyko pirmieji atostogautojai į p. p. M. ir K. Stankūnų padovanotą vilą prie Calamuchita ežero, Kordobos kalnuose. Šiai pirmajai berniukų grupei, kuri ten išbus visą sausio ménesį, vadovauja kun. dr. A. Kleiva MIC. Su juo išvyko ir subd. P. Čemeška. Įspūdžių iš atostogų teks palaukti iki kito „L." numerio.

SPORTININKŲ SUSIRINKIMAS

Sausio 17 d. 12 val., sekmadienį „Laiko" skaitykloje bus Sporto Klubo „KOVAS" narių ir prijaučiančių susirinkimas. Susirinkime bus renkama nauja Klubo valdyba ir užpildomos įstojimo anketos. Prie Klubo pramatoma organizuoti jaunučių sportininkų ir moterų grupės. Moterims vadovauti sutiko p. V. Babronienė.

PRAŠO PARAMOS

Ilgai džiova sergantis lietuvis, neturįs užsienyje jokių giminių, prašo savo tautiečių paramos drabužiais, avaline ir pinigais. Jis yra 166 cm aukščio, 105 cm storio per krūtinę, juosmuo — 90—95 cm. Batai tinka 42—43 nr. Aukas siųsti: Hernn Vl. Brilling, Sanatorium D I—18, Gauting, b. München, Vokietija.

LOTERIJOS LAIMĖTOJAI

Kalėdinę parapijos loterijos (rifa) pirmą premiją laimėjęs, kuris turi numerį, atitinkantį valstybinę loteriją, dovaną prašomas atsiimti pas p. B. Blumbergą. Bilietą pardavė p. Maryté Misiūraité, kuri iš viso daugiausiai bilietų yra išplatinusi. Antrąją premiją laimėjo ir jau atsiémė p. Juozas Ališauskas.

ALB AVELLANEDOS APYLINKĖS

ligonių lankytojos p. O. Deveikiené ir p. S. Vaiciekauskiené prieš Kalėdų šventos aplanké šešis sergančius ir jau eilé metų esančius Colonia de Cronicos y Covalecientes Gral. Rodriguez (Ituzaingo) ligoninėj lietuvius. Ligoniams buvo nuvežta maisto ir lietuvių parapijos klebono sveikinimai su plotkelėmis. Lietuviai ligoniai nutaré Kūčias ligoninėj praleisti tarpusavėj drauge, pagal bendrą lietuvišką paprotį.

PADĖKA

Stasiui Malinauskui, Domininkui ir Stasiui Kieloms ir Kazimierui Grigui už materialinį parėmimą ir talką, mums statantis gyvenamą namą, reiškiame nuoširdžią lietuvišką padėką

Cecilija ir Kazys Lauciai

PADĖKA

Mus lietuvius, esančius ligoninėje, Ituzaingo, švenčių proga aplanké ARLB Avellanedos Apylinkės ligonių lankytojos p. p. O. Deveikienė ir S. Vaicekauskienė, kurios atnešė mums skanių užkandžių ir kiekvienam po voką su tradiciniu Dievo Pyragu bei piniginę dovanėlę. Be to, pasikalbėjo su kiekvienu lietuvišku nuoširdumu, paguodé ir pažadėjo dažniau aplankyti.

Mes nuoširdžiai dėkojame ARLB Avellanedos Apylinkei ir Ponioms už jų malonų atsilankymą pas mus.

Ig. Užbalis, Juozas Šilinikas, Marija Stasikūnienė, Vac. Vyšniauskas, Balys Marcinkevičius ir D. Klimavičius.

Colonia Gral. M. Rodriguez, Ituzaingo, F.N.S.

PADĖKA

Mirus **Antanui Rimšai**, visiems jį ligoje lankiusiems ir, jam mirus, į amžino poilsio vietą palydėjusiems bei gėlių prisiuntusiems ir mus žodžiu ar raštu užjautusiems reiškiame nuoširdžią padėką

Rimšų šeima

A. a. Antanas Rimša, miręs pr. m. lapkričio 23 d.

○ **Kun. Adolfas Klimanskis** su savo téveliu R. Klimanskiu išvyko poilsiui į San Carlos de Bariloche. Iš ten grįš, kai turės paskyrimą į kokį darbą. Jis priklauso Merced vyskupijai.

○ **Stasys Povilonis** su visa šeima sausio 4 d. išvyko poros savaičių atostogoms pas savo gimines į La Paz, Entre Rios provincijoje.

○ **Kun. Izidorius Grigaitis**, Palotinų vienuolijos narys, rengiasi savo viršininkų paskyrimu išvykti greitu laiku į Jungt. Amerikos Valstybes.

LAIKAS

CORREO ARGENTINO - CASA CENTRAL

Franqueo Pagado
Concesión Nº 4289

Tarifa Reducida
Concesión Nº 4015

„EL TIEMPO" Semanario Lituano
Mendoza 2280, Avellaneda, Bs. As.; T. E. 20-9027

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 416395

Redaguoja **Red. Kolegija.** Red. **Pranas Garšva.** — Rankraščiai taisomi Redakcijos nuožiūra, nesunaudoti — grąžinami tik autoriams prašant.
KAINA: Argentinoje metams $ 30.—, pusm. $ 17.—, vienas nr. $ 1.50. Urugvajuje met. 5 ur. p. Kitur — met. 3 dol. Oro paštas met. 3 dol.

9 DE ENERO 1954 — VII METAI — Nr. 106

○ **P. Milešis**, pardavęs namą Hurlingham, su žmona sausio 1 d. išvyko į Lenkiją, iš kur tikisi po trijų ménesių pasiekti savo téviškę Šiaulius. Tai ar tik ne pirmas iš Argentinos lietuvių, gavęs leidimą išvykti į sovietinį kraštą. Bet ten jam teks susipažinti su tikruoju komunistų veidu, kai tuo tarpu čia tematé tiktai propagandą. Deja, kelio atgal jau nebus.

○ **Mikas Kuprevičius**, ilgai gyvenęs ir dirbęs mechaniko darbą Bahia Blanca mieste, persikélé gyventi į Buenos Aires. Jis mano Villa Lugano pasistatyti namą ir gyventi iš pensijos tarp lietuvių.

○ **M. ir J. Gučų** 7 metų dukrelé Kristina gruodžio 29 d. Concejo de Mujeres saléje, Bs. Aires, gausių ir didesnių šokėjų tarpe pasirodė, kaip gabi ispaniškų šokių šokėja.

○ **Julius Ryselis** iš Rosario buvo atvykęs į Buenos Aires ir viešėjo pas savo brolį Leoną Ryseli Villa Lugano.

ŠEIMOSE

NAUJA ŠEIMA

Stanislava Meškauskaité ir Juan S. Hemade (S. Hemade ir Onos Navickaités sūnus) gruodžio 5 Aušros Vartų bažnyčioje su religinėmis apeigomis sukūré naują šeimos židinį.

PAKRIKŠTYTI LIETUVIŲ BAŽNYČIOJE

Petronėlė Irena Jankuté, Bronės Kalpokaités ir Juozo Jankų dukté, buvo gruodžio 24 d. pakrikštyta lietuvių bažnyčioje. Krikšto tėvais buvo Joana Narbutaité ir Jonas Kiburys.

Lidija Genovaité Mackuté, Genovaités Kliciutės ir Andriaus Mackų dukté, buvo pakrikštyta Aušros Vartų bažnyčioje gruodžio 24 d. Krikšto tėvais buvo Vanda K. de Dieguez ir Hector Dieguez.

Karolis Deveikis, Bertos Jokubaitytės ir Felikso Deveikių sūnus, gruodžio 25 d. buvo pakrikštytas lietuvių bažnyčioje. Krikšto tėvais buvo Ona Lazdauskytė Jokubaitienė ir Kazimieras Kybartas.

Juozas Antanas Namikas, Elenos Masiulytės ir Vytauto Namikų sūnus, gruodžio 25 d. buvo pakrikštytas Aušros Vartų bažnyčioje, krikšto tėvais esant Felicijai Masiulytei ir Zigmui Jauniams.

○ **Elena Mataitytė ir Vincas Stapaičiai**, gyv. Bernal, džiaugiasi susilaukę pirmosios dukrelės Onos Angelės.

○ **L. Stripiniui** prieš Kalėdas žmona padovanojo sveiką ir gražų pirmąjį sūnų. Motina ir sūnus sveiki grįžo į namus.

○ **Juozas Nakutis**, žymus lietuvių kolonijos visuomenininkas, paskutiniu metu yra sunkokai susirgęs ir turės porai ménesių nutraukti statybos darbus, kuriuos jis iki šiol vedė. Žmonos prižiūrimas gydosi namuose, El Palomar.

○ **Antanas Marcinkevičius**, prieš penkis metus atvykęs iš Danijos, po turėtų ankščiau skilvio ir gerklės operacijų buvo gan pasveikęs, bet paskutiniu laiku vėl sunkiau serga. Tuo tarpu, žmonos prižiūrimas, gydosi savo namuose, El Palomar mieste.

○ **P. Antonovas**, žinomas, kaip Foto Antonoff, jau kuris laikas pavojingai serga ir yra paguldytas Durand ligoninėje, Bs. Aires.

○ **Jonas Šimkevičius** sausio 12 d. savo vasarvietėje Monte Grande su draugais ir artimaisiais atšventė savo gimimo dieną. Lanus mieste jis turi mašinų fabriką.

○ **Kazimieras Gailiūnas** buvo susižeidęs koją ir turėjo virš dviejų ménesių būti gydytojų priežiūroje.

○ **Pamažu sveiksta Ant. Pigaga** po padarytų gerklės ir nosies operacijų. Tačiau mano, kad dėl ligos užsisenėjimo ligoninėj teks dar pasilikti ilgesnį laiką.